www.Taleemulislam-Radio.com

د سنت او بدعت په هکله بهترین کتاب

سنت او بدعت

Ketabton.com

لیکونکی مولانا محمد شفیع صاحب

صدیقي کتب خانه کاسي روډ کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

كل بدعة ضلالة و كل ضلالة فى النار
[صحيح حديث]
هر بدعت ګمراهي ده او هره ګمراهي په دوزخ کي ده.

سنت او بدعت

ليکونکی مولانا مفتي محمد شفيع رحمة الله عليه
پښتو ژباړه محمد شفيق رحماني

صديقي کتب خانه کاسي روډ کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library
www.Taleemulislam-Radio.com

د دې کتاب ټول حقوق د خپروونکي سره خوندي دي

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم.......................سنت او بدعت
لیکوال................مفتي اعظم مولانا محمد شفیع
ژباړن.........................محمد شفیق رحماني
ناشر.............................ذبیح الله صدیقي
د چاپ کال..............................۲۰۰۸ع
خپروونکی..............صدیقي کتب خانه کاسي روډ کوټه
د چاپ شمیر....................................زر
د کمپیوټر چاري.............................محمد یوسف
بیه...............................پنځوس روپی

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری

ښاغلو هیوادوالو تاسي ته زیری درکوو چي موږ په پښتو ژبه د دیني کتابو د چاپولو هوډ کړی دی چي له هغو څخه ګڼ شمېر پښتو کتابونه چاپ ته چمتو سوي دي او ستاسي لاسونو ته رسېدلي دي.

ګرانو هیواد والو په پښتو ژبه کي پخوا دومره دیني لیکني نه وې نن له ښه مرغه پښتو ژبه پر مختللې ده او لا زیاتي هڅي رواني دي موږ هم پتېیلې ده چي په پښتو ژبه به کتابونه خپروو او په دې ډګر کي به له سیالو قومونو څخه کم نه راځو او په دې به ویاړو چي په پښتو ژبه مو دیني کتابونه تر خپلو پښتنو ورونو پوري ورسول انشاء الله.

موږ د دیني کتابونو د خپرولو دغه لړۍ بهانده ساتو او راتلونکي کتابونه به په دې پسې چاپ سي نور مو وخت نه نیسم لوی څښتن مو مل روغ جوړ او بریالي اوسئ.

ذبیح الله صدیقي

۲۰۰۸-۵-۱۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

۱	مقدمه	۸
۲	د بدعت او سنت تر منځ جګړه	۱۲
۳	د بدعت عیبونه بدعت څه دی	۱۴
۴	د بدعت د نه جواز او منع کېدو وجه	۱۸
۵	بدعت د دین د بدلولو لاره ده	۲۱
٦	بدعت حسنه او بدعت سیئه	۲۴
۷	د بدعت غندنه په قرآن او حدیث کي	۲۷
۸	بدعتونه د اولیاوو په نظر کي	۳٦
۹	امام طریقت فضیل بن عیاض رحمة الله علیه	۳۷
۱۰	ابراهیم بن ادهم رحمة الله علیه	۳۸
۱۱	ذوالنون مصري رحمة الله علیه	۳۹
۱۲	بشر حافي رحمة الله علیه	۴۱
۱۳	ابوبکر دقاق رحمة الله علیه	۴۱
۱۴	ابو علي جوازني رحمة الله علیه	۴۲
۱۵	ابوبکر ترمذي رحمة الله علیه	۴۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٦	ابو الحسن وراق رحمة الله عليه	٤٤
١٧	ابراهيم بن شيبان رحمة الله عليه	٤٤
١٨	ابو عمر زجاجي رحمة الله عليه	٤٥
١٩	ابو يزيد بسطامي رحمة الله عليه	٤٦
٢٠	ابو محمد بن عبدالوهاب ثقفي رحمة الله عليه	٤٧
٢١	سهل تنستري رحمة الله عليه	٤٨
٢٢	ابو سليمان داراني رحمة الله عليه	٤٩
٢٣	ابو حفص حداد رحمة الله عليه	٥٠
٢٤	حمدون قصار رحمة الله عليه	٥٠
٢٥	احمد بن ابي الحواري رحمة الله عليه	٥١
٢٦	جنيد البغدادي رحمة الله عليه	٥٢
٢٧	ابو عثمان جيري رحمة الله عليه	٥٣
٢٨	ابو الحسين نووي رحمة الله عليه	٥٤
٢٩	محمد بن فضل بلخي رحمة الله عليه	٥٥
٣٠	شاه كرماني رحمة الله عليه	٥٥
٣١	ابو سعيد خراز رحمة الله عليه	٥٦
٣٢	ابو العباس ابن عطاء رحمة الله عليه	٥٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۳	ابراهیم خواص رحمة الله علیه	۵۷
۳۴	بنان حمال رحمة الله علیه	۵۸
۳۵	ابو حمزه بغدادي رحمة الله علیه	۵۸
۳۶	ابو اسحاق رقاشي رحمة الله علیه	۵۹
۳۷	ممشاد دینوري رحمة الله علیه	۵۹
۳۸	ابو علي روزباري رحمة الله علیه	٦۰
۳۹	ابو محمد عبدالله بن منازل رحمة الله علیه	٦۰
۴۰	رواجي بدعتونه	٦۱
۴۱	د صلوة و سلام رواجي طریقه	٦۲
۴۲	د اسقاط حیله یا دوره	۷۴
۴۳	د لمانځه او د روژو د فدیو مسئلې	۸۴
۴۴	د نبي علیه السلام سایه	۸۷
۴۵	د اولیاوو د زیارتو شرعي حیثیت	۹۳

د کتاب پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

په اوس دور کي د بدعت توپان خورا په شدت سره خپور شوی دی د علماوو پام يې خپلي خوا ته ور اړولی له بده مرغه دغه توپان په داسي شرايطو کي راغلی دی چي عيسويت، کميونزم او قاديانيت پر مسلمانانو له هر لوري ښخه يرغلونه کوي د مسلمانانو د يو لړ ډلو يووالي ته په اوس دور کي ډېره سخته اړتيا ده بدعاتو په زوره سره سر پورته کړی دی علماء چي د عيسويت، کمونزم او قاديانيت سره په مقابله بوخت وه هغوی اړ شول چي ډګر پرېږدي او داخلي انتشار ته پام وکړي پر دې غم چي څومره وژاړو لږ دی دسنت او بدعت په نامه دغه رساله د بدعاتو په رد کي د مولانا محمد شفيع صاحب د يو لړ مضامينو او رسايلو ټولګه ده ځيني يې بيلي بيلي په نورو بڼو هم خپرې شوي دي ما د لوستونکو د اسانتيا لپاره دغه مضامين سره يو ځای ګړل د کتاب په بڼه مي. کړه چي د مفتي صاحب تر کتلو وروسته خپرېږي يوه مهمه خبره دا هم چي دغه رساله بايد ډېره خپره شي تر څو ناپوهان پوهي ورښخه ترلاسه کړي او هغوی ته د سنت روښانه لار آسانه شي.

محمدرفيع عثماني

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقدمه

د نبي علیه السلام حدیث دی چې په آخره زمانه کې به فتنې زیاتې پیدا شي، موږ داسې زمانې ته راوتلي یو چې ټوله نړۍ فتنو نیولې ده سهار او ماښام نوي نوي فتنې راوزي د فتنو او مشکلاتو زمانه ده د سنت پر سمه لار پاتېدل مشکل دی په حدیث شریف کې راځي:

العبادة الهرج كهجرة الىّ.[1]

ژباړه:- د فتنو په زمانه کې عبادت داسې دي لکه څوک چې هجرت وکړي او ماته راشي په یوه بل حدیث کې راځي څوک چې د امت د فساد په زمانه کې زما سنت ژوندی کړي د هغه لپاره د سلو شهیدانو اجر او ثواب دی په بل یوه حدیث کې راځي د فتنو په زمانه کې د سنت سره موافق عمل ثواب د پنځوسو کسو د عمل ثواب لري

[1]: رواه مسلم، مشکات

(c) ketabton.com: The Digital Library

او هغه پنځوس کسان هم د نن نه بلکي د صحابه کرامو د زمانې د پنځوسو کسانو او څه وخت چې بدعات او منکرات په نړۍ کي ډېر شي د هغه وخت د عالمانو لپاره نبي علیه السلام فرمایي چې هغوی دي خپل علم ښکاره کړي که یې داسي و نه کړه د هغه چالپاره سخت وعید دی.

(لما اخرجه الاجري في كتاب السنة عن معاذ بن جبل رض وسیاتي تمامه).

د هرې زمانې او هر وخت عالمانو په خپل دور کي د فتنو په وخت کي د نبي علیه السلام د سنت سمي طریقې روښانه کړي ، او د بدعاتو ګډوډي یې له منځه وړې ده مګر اوس فتنې ډېري شوي دي بې دیني خدای نه منل حدیث نه منل او ختم نبوت نه منل هغه فتنې دي چې د اسلام تهدابونو ته ضربې ور کوي ما د فتنو په مقابل کي تر خپله وسه د دین خدمت کړی دی د تصنیف او تألیف کار مي هم کړی دی د اعتقادي بدعاتو په مقابل کي دربدلی یم د عملي بدعاتو په لړ کي تر اوسه خاص کار نه دی شوی زما یوه ملګري له ما وغوښتل چې د هغه د میاشتنۍ مجله لپاره د بدعت او د هغه د خرابیو په هکله

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه مقاله ولیکم هغه د بدعت پر ضد عادت داسي ټینګار وکړ چي ما ته هیڅ د انکار کولو ځای پاته نه شو که څه هم ډیري بوختیاوي مي درلودې ما وعده ورسره وکړه که څه هم زه وخت نه لرم یوه واقعه هم راپیښه شوه چي د الله په امر سره مي یوه ورځ غرمه ډوډۍ خوړله ناپامه مي د هډوکي یو ټوټه په ستوني کي بنده شوه زه هغه وخت پوه شوم چي ټوټه په ستوني کي بنده شوې وه ما د تیرولو تدبیرونه کول مګر هډوکی په ستوني ښخ پاته شو ستونی مي خوږ شو په کراچي کي د ستوني پوه ډاکټر شفیع الدین خان په ډیره پاملرنه سره زه وکتلم وروسته یې وویل چي بې عملیاتو نه کیږي بیا هغه عملیات وکړل هډوکی یې وکیښ الله جل جلاله یو ځلي بیا ژوند راکړ فکر مي وکړ چي تیر ژوند مي عبث تیر کړی دی باید چي راتلونکی ژوند په ګټورو کارو کي تیر کړم کوم تکلیف چي راباندي تیر شوی وو هغه اجازه نه راکوله چي په کار پیل وکړم ډاکټرانو او ملګرو راته ویل چي آرام وکړم وروسته مي پریکړه وکړه چي د دارالعلوم په نوې ودانۍ کي هستوګنه پیل کړم بیا زه د برات پر دیرشمه په کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۷۶هـ له ښاره دولس میله لیرې په شرافي ګوټ کې دارالعلوم ته ورغلم د هغه سیمي هوا ښه راباندې ولګېده بیا مې د فراغت شېبو طبیعت راساز کړ ما د الله جل جلاله نوم واخیست په کار مې پیل وکړ په دوې ورځې کې پاک خدای توفیق راکړ د بدعت او سنت مقاله او دوه نور مضامین مې ولیکل رساله مې بشپړه کړه کله چې انسان عزم او اراده وکړي د هغه کامیابي او ناکامي په الله جل جلاله اړه لري د انسان کوښښونه د هیڅ په معنٰی دي ټول کارونه الٰهي دي د انسان حرکت تش یوه وسیله ده.

مفتي محمدشفیع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعت او سنت تر منځ جګړه

د بدعت خرابۍ به د قران او سنت له رويه بيان شي مګر دلته يوه خبره کوم څوک چې د سنت د اتباع او د بدعت د مخالفت بلنه ورکوي روښانه ده چې د هغه غرض د الله او د هغه د رسول رښتنی محبت او د دين د ساتني پرته نور هيڅ نه دی دغه ډول که څوک په يو بدعت اخته وي هغه غرض هم د الله او د هغه د رسول د محبت وي او د نبي عليه السلام دغه فرمان مني چې بدعت ګمراهي ده او بد دی توپير يوازي دا دی چې د ناپوهی له کبله هغه بدعت ته بدعت نه وايي بلکي عبادت يې بولي د الله او د نبي عليه السلام د رضايت وسيله يې بولي د دې لپاره مهمه ده چې د مسلمان خير غوښتل دي خپله وجيبه وګڼل شي او هغه ته دي په خوږه لهجه سره حقيقت وښودل شي بايد چې هغه ته د بدعتي يا وهابي په نامه و نه ويل شي او هيڅکله بايد پېغور ور نه کړل شي د هغه خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتول د هغه د مقصد پر خلاف پر هغه تور لګول ښکاره بهتان دی څوک چې د آخرت په غم کې وي هغه د داسي حرکاتو څخه ځان ژغوري اوس زه خپل اصل مقصد ته راځم حقیقي خرابي د نه پوهېدلو او بدعت د بدعت د نه بللو څخه پیدا کیږي له دې ځکه زه تر ټولو مخکې د بدعت تعریف او د هغه حقیقت لیکم.

ان اردت الاصلاح ما استطعت و ما توفيقي الابالله العلى العظيم.

مفتي محمد شفيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعت عیبونه

بدعت څه دی

بدعت په لغت کي هر نوي شي ته وايي هغه كه په عباداتو كي وي او كه په عاداتو كي د شريعت په اصطلاح كي د عبادت يوې داسي نوي جوړ شوي طريقې ته وايي چي د زيات ثواب په نيت تر نبي عليه السلام او تر خلفاء راشدينو وروسته غوره شوي وي او د صحابه كرامو په زمانه كي پر هغه عمل نه قولاً نه فعلاً نه صراحتاً او نه اشارتاً ثابت وي د بدعت دغه تعريف د علامه بركويي د طريقه محمديه څخه او د علامه شاطبي د اعتصام څخه اخيستل شوي دي معلومه شوه چي د عاداتو او ديني ضرورتو لپاره چي نوي آلات او طريقې هره ورځ جوړېږي هغه د شرعي بدعت سره هيڅ سمون نه خوري ځكه چي د عبادت پر طريقه او د ثواب په نيت نه كيږي او دغه ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

جایز او مباح دي په دې شرط چي د یوه شرعي حکم مخالف نه وي او دا هم معلومه شوه چي کوم عبادات چي د نبي علیه السلام یا صحابه کرامو څخه قولاً فعلاً صراحتاً یا اشارتاً ثابت وي هغه ته بدعت نه شي ویل کېدای دا هم معلومه شوه چي د کوم کار ضرورت د نبي په زمانه کي نه وو وروسته د یو دیني مقصد لپاره اړتیا ولیدل شي هغه هم بدعت نه دی لکه دیني مدارس او تعلیمونه تبلیغي انجمنونه او د دین د نشر او اشاعت اداري یا د قرآن او حدیث پوهنه صرف و نحو ادب عربي او د فصاحت او بلاغت فنون یا د اسلام د مخالفو فرقو د جواب ویلو لپاره د منطق او فلسفې کتابونه لوستل یا د جهاد لپاره نوي وسلې او نوي طریقې ایجادول د جنګ تعلیم ورکول دا ټول شیان په عباداتو کي شمار دي او د نبي علیه السلام او د صحابه کرامو په زمانه کي نه وه مګر بیا هم بدعت نه دی خبره دا ده د وخت په تېرېدو سره چي څنګه اړتیا پیدا کېدله عالمانو مناسب تدبیرونه او صورتونه خپلول موږ وایو چي دغه ټول شیان په خپل ذات کي عبادات دي نه یې څوک د زیات ثواب په نیت کوي بلکي هغو ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

عباداتو د وسيلې په حيثيت عبادت ويل کيږي يعني په دين کي نوی کار نه دی بلکي د دين لپاره نوی کار دی په حديث کي په دين کي د نوي کار منع راغلې ده يعني ديو منصوص ديني مقصد د پوره کولو لپاره د اړتيا له مخی يو نوی صورت خپلول منع نه دی معلومه شوه چي د کومو کارونو اړتيا د نبي عليه السلام په زمانه کي او په وروسته زمانه کي يو راز وو په هغه کي داسي طريقه رااېستل چي د نبي عليه السلام او صحابه کرامو څخه ثابت نه وي هغه ته بدعت وايي په قرآن او حديث سره منع او ناروا بلل کيږي مثلاً د درود او سلام لپاره ولاړېدل په پابندۍ سره ويل فقيران مړول د جماعت د لمانځه وروسته څو ځله په پابندي سره دعا کول د ثواب لپاره په څلويښتمه ورځ خيرات ورکول او د داسي نورو شيانو پابندي کول په رجب شعبان او نورو بزرګو شپو کي له ځانه جوړ کړي لمونځونه کول پر قبرونو څراغان لګول د ځانه جوړ کړي شيان د فرضو او واجبو په شان ګڼل او په دغه کي ګډون نه کوونکی ملامتول او ملعون ورته ويل پيغور ورکول معلومه خبره ده چي درود او سلام صدقه خيرات مړو ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثواب د رسيدو لپاره په بزرګو شپو کي لمونځ او عبادت کول تر لمونځو وروسته څو ځله دعا غوښتل عبادات دي څنګه چي نن عباداتو اړتيا ده د اصحابو په زمانه کي هم ورته اړتيا وه د نبي عليه السلام اصحابو هم د نن د مسلمانانو په شان د عبادت شوق درلود څوک دعوه کولای شي چي هغه تر اصحابو زيات د عبادت شوق لري حذيفه بن يمان رض فرمايي:

کل عبادة لم يتعبدها اصحاب رسول الله صلی الله عليه وسلم فلا تعبدوها فان الاول لم يدع الاخر مقال اتقوا الله يا معشر المسلمين وخذوا بطريق من کان قبلکم.

کوم عبادت چي اصحابو نه دی کړی هغه مه کوئ ځکه چي مخکنيو د وروستنيو لپاره هيڅ شی نه دي پري ايښی چي هغه دې پوره کړي ای مسلمانانو! د خدايه وېرېږئ د پخوانيو خلکو طريقې خپلي کړئ.

د دې مضمون روايت له عبدالله بن مسعود رض څخه هم منقول دی.[1]

۱: اعتصام للشاطبي ص ۳۱۰ ج ۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعت د نه جواز او منع کېدو وجه

ورته وګورئ دغه ټول کارونه د نبي عليه السلام په زمانه کي د عبادت په ډول جاري وه له هغه پرته يوه بله داسې طريقه خپلول چي نبي عليه السلام او د هغه اصحابو نه وي کړې د دې فلسفه او حکمت څه شی دي آيا مقصد يې دادي چي د دغو عباداتو نوې طريقې نبي عليه السلام او اصحابو ته معلومې نه وې ډېر خلک دي هغه طريقې کوي چي اسلافو نه دي کړي دوی يې کوي او غوره کړي يې دي.

په دين کي بدعت دا معنٰی لري چي نعوذبالله نبي عليه السلام نه پوهېده او پر هغه د خيانت د تور لګولو معنٰی لري آيا هغه پوهېده مګر خلکو ته يې نه ويل آيا د بدعت د را ايستلو دا مطلب نه دی چي نبي عليه السلام په دين کي بخل خيانت او د رسالت په تبليغ کي کوتاهي کړې ده امام مالک رحمة الله عليه فرمايي څوک چي يو بدعت جوړوي هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دعوه کوي چې نبي علیه السلام په دین کې خیانت کړی دی (نعوذ بالله) او ټولې خبرې یې نه دي ښودلې.

بدعت غوره کول دا اعلان دی چې د رسالت په زمانه کې دین بشپړ نه وو بلې خوا ته قرآن اعلان کوي:

اَلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ

[مایده ۳]

ژباړه: – نن ورځ پوره کړ ما تاسې لره دین ستاسې.

بلې خوا ته د عباداتو نوې لارې را وزې او دا دعوه کوي چې د اسلام شریعت اوس بشپړېږي آیا مسلمان دا منلای شي باور وکړئ د عبادت کومه طریقه چې نبي علیه السلام او اصحابو نه وي کړې هر څونه که په زړه پوري وي هغه د نبي علیه السلام په نزد ښه نه ده په دې اړه امام مالک رحمة الله علیه داسې فرمایي:

مالم یکن یومئذٍ دینا لا یکون الیوم دیناً.

کوم کار چې په هغه زمانه کې دین نه بلل کېده نن هم دین نه دی هغوی خو دا طریقې معاذالله د نه پوهېدلو له کبله پرې ایښې وې نه یې د کاهلۍ یا غفلت له کبله بلکې ناسمې مضررې یې بللې ځکه یې پرې ایښې دي عمر بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالعزيز رحمة الله عليه په يوه مکتوب کي ليکي چي که يو څوک د ماښام د درو رکعتو پر ځای څلور رکعته او د سهار د دوو فرضو رکعتو پر ځای درې يا څلور رکعته وکړي يا روژه د ماښام پر ځای تر ماخوستنه ونيسي دا د مسلمان له نظره ناروا دی که څه هم هغه کس په ظاهره کومه ګناه نه ده کړې يو څه تسبيحات يې زيات ويلي دي زيات ذکرونه يې کړي دي ولي هغه ته ناروا وويل شي هغه د نبي عليه السلام ښودل شوی عبادت زيات کړی دی او د عبادت ښه يې ور بدله کړې ده د هغه د فعل څخه داسي بريښي چي د نبي عليه السلام شريعت بشپړ نه وو اوس ده بشپړ کړ يا نبي عليه السلام په امانت کي کوتاهي کړې ده چي د عبادت دغه ګټوره طريقه يې خلکو ته نه ده ښودلې اوس غور وکړئ چي په لمانځه کي د درو رکعتو پر ځای څلور رکعته په عبادت کي زياتوب څه توپير لري چي د نبي عليه السلام او اصحابو څخه يې هيڅ نقل نه وي په شرعي عباداتو کي له خپلي خوا شرطونه زياتول په شريعت کي بدلون او تحريف دي ځکه يې په شدت سره رد کړی دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعت د دین د بدلولو لاره ده

د بدعت تر ټولو لویه خرابي دا ده که خلکو ته په عباداتو کې د نویو طریقو د ایجادولو اجازه وشي دین بدلیږي وروسته نه معلومیږي چي اصل عبادت چي نبي علیه السلام بیان کړی دی هغه څنګه کېده؟

د تېرو امتو د دین د بدلېدو تر ټولو لوی سبب دا وو چي هغو د خپل کتاب او د پیغمبر په ښودلي عبادت کي له خپلي خوا د عبادت نوی طریقې را ایستلې د هغو دا رسم جاري وو وروسته د اصل دین او نوي ایجاد شوي شیانو هیڅ توپیر نه کېده اسلامي شریعت نفل د فرضو څخه بېل کړي دي اسلامي شریعت د هري فتنې دروازه تړلې ده او د دین د فساد لاري یې دړولي دي دغه بندوبست یې هم کړی دی چي د فرضو او نفلو تر منځ توپیر وي د حقیقت په اعتبار سره هم او د صورت په اعتبار سره هم په لمونځو کي د نبي علیه السلام او اصحابو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا عادت وو چي په مسجد کي يې يوازي فرض لمونځ په جماعت سره کاوه د نوافلو او سنتو لپاره کورته تلل تر کومو لمونځو وروسته چي سنت يا نفل نشته په هغه وخت کي تر لمانځه وروسته په مسجد کي کښيېنستل يا يې يوه وظيفه کوله د لمانځه پر طريقه مخ پر قبله نه کښېناستل بلکه راسته يا چپه خوا ته وګرزېدل تر څو د ليري ښخه هر څوک پوه شي چي د فرض لمانځه ختم شوی دی سنت طريقه همدغه ده چي نفل او نفلي عبادت په کور کي وشي او که په مسجد کي سنت کوي هم سنت طريقه دا ده چي د فرض لمانځه د جماعت حيثيت ختم شي صفونه مات شي خلک مخ او شا ته شی بيا سنت وکړي او دغه راز روژه د صبح صادق ښخه بيا تر لمر لوېدو ده ليکن خلک د شپې بيديرۍ په بيدو خو څوک خوراک نه کوي د روژې غوندي کيفيت وي ځکه د پيشلمي خوراک سنت دی تر څو د خوب او د پيشلمي توپير سره وشي روژه له صبح صادقه پيليږي ځکه پيشلمي په آخر وخت کي مستحب دي دغه راز چي لمر لوېده يقيني شي ژر روژه مات په کار دی ځنډ يې مکروه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي تر څو د روژې د عبادت سره زايد وخت زيات نه شي نن هم دغه شيان الحمدلله په مسلمانانو کي جاري دي مګر د جهالت او د نه پوهېدو له کبله خلک له حقيقته ناخبره دي د سهار او د مازيګر تر لمونځو وروسته عموماً د مسجدو امامان مخ له قبلې څخه ګرزوي مګر دې ته يې فکر نشته چي د ګرزېدو غرض د دې اعلان دی چي فرض ختم شو هر څوک اختيار لري چي څه کوي هغه وکړي چيري چي ځي ولاړ شي مګر هغه ټول جماعت يې پابيند کړی وي تر څو چي درې دعاوې په جماعت سره نه وکړي تر هغو ټول په انتظار ناست وي بيا په دغه دعاوو کي د خاصو خاصو شيانو پابيندي وي لکه فرض تر څو چي هغه دعاوي و نه کړي خلک فکر کوي د لمانځه يوه برخه پاته ده دا له شريعته سرغړونه ده دعاګاني او وظيفې يې د فرض لمانځه سره داسي مښلولي دي لکه د لمانځه برخه چي وي تر څو چي امام د مقتديانو سره يو ځای وظيفې او دعاګاني و نه کړي د هغوی ټولو لمونځ بشپړ نه بلل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعت حسنه او بدعت سیئه

په صحيح حديث کي دي.
كل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.
هر بدعت گمراهي ده او هره گمراهي په جهنم کي ده.
معلومه شوه چي په شرع کي هر بدعت گمراهي ده اصطلاحي بدعت ته بدعت حسنه نه وايي البته په لغوي معني کي هر نوي شي ته بدعت وايي په دغه اعتبار سره هغه شيانو ته بدعت حسنه وايي چي صراحةً د نبي عليه السلام په زمانه کي نه وه وروسته د يوې اړتيا له کبله عملي شوه لکه په اوس دور کي چي ديني مدرسې دي په هغو کي درس او تدريس د ښووني اصل بنسټ د نبي عليه السلام څخه ثابت دي پخپله نبي عليه السلام فرمايي:
انما بعثت معلماً.
زه معلم راليږل شوی يم.
د مدرسو ودانول او په هغه کي خلکو ته تعليم ورکول

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اوس دور کي ډېر مهم ګرځېدلی دی د نبي علیه السلام او د اصحابو په زمانه کي مدرسو ته اړتیا نه وه نن اړتیا ده د سنت د ژوندي کېدو لپاره مدرسې دي ځکه د مدرسې غوندي شیان په بدعت کي نه راځي لیکن د لغوي معنٰی له کبله چي څوک بدعت ور ته وایي بدعت حسنه ور ته وایي عمر رضی الله عنه د تراویحو جماعت ولید د لغوي معنٰی په اعتبار یې وفرمایل:

نعمت البدعة هذه.

دغه ښه بدعت دی.

عمر فاروق رضی الله عنه او ټولو ته څر ګنده وه چي نبي علیه السلام په بل چاپسې هم تراویح کړي دي خپله یې هم کړي دي او تاکید یې هم کړی حقیقتاً اوشرعاً هلته د بدعت هیڅ احتمال نه وو البته د نبي علیه السلام په زمانه کي د یو خاص عذر له کبله په جماعت سره د تراویحو داسي بندوبست نه وو لکه وروسته چي د نبي علیه السلام د ښووني سره سم وشو په ظاهري او لغوي لحاظ دواړو سره دغه کار نوی وو عمر فاروق رضی الله عنه دې ته بدعت خسنه وویل د بدعت حسنه تر دې زیات بل تصور په اسلام کي نه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدلای بس همدغه دی امام مالک رحمة الله علیه فرمايي:

من ابتدع بدعة یراها حسنه فقد زعم ان محمد صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لان الله تعالی یقول (الیوم اکملت لکم دینکم) فمالم یکن یومئذٍ دیناً لا یکون دیناً الیوم.[۱]

د دې عبادت مطلب دا دی که یو چا بدعت ایجاد کړ هغه یې ښه وباله په تحقیق سره هغه پر نبي علیه السلام باندي په رسالت کي د خیانت ګمان کړی دی او ذکر شوی آیت هم پر دغه ګواه دی چي دین پوره شوی دی کوم کار چي په هغه زمانه کي دین نه وو نن هم دین نه دی د عمر رض وینا یا د نورو بزرګانو ویناوي دلیل ګرځول او ډول ډول بدعتونه د بدعت حسنه په نامه جوړولو ته اسلام هېڅکله اجازه نه ورکوي کوم شی چي په شریعت کي بدعت دی هغه مطلق ناروا دی البته په بدعاتو کي توپیر شته ځیني سخت حرام او شرک ته نژدې دي ځیني مکروه تحریمي دي ځیني تنزیهي دي په قرآن او احادیثو سره او په اثار د اصحابو او تابعینو او امامانو سره په دین کي د بدعاتو او محدثاتو خرابي او دهغه څخه د پرهیز

۱: اعتصام اول ټوک ۴۸ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاکید او بې شمیره قراني آیتونه او روایات موجود دي خوله هغو څخه ځینې دلته رانقلوو.

د بدعت غندنه په قرآن او حدیث کې

علامه شاطبي رح په الاعتصام کې ډېر آیتونه پر دغه موضوع راټول کړي دي له هغو څخه دوه آیته دلته راوړو.

مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا ۖ كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

[روم ۳۲]

ژباړه: – له هغه کسانو څخه چې تار په تار کړی یې دی دین خپل او شوي دي دوی ډلي ډلي هره یوه ډله په هغه دین چې دوی څخه دی خوشالېدونکي دي.

بي بي عایشه رض د دې آیت تفسیر د نبي علیه السلام څخه نقلوي چې د بدعتیانو ډله ځني مراد ده. (۱)

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم بِٱلْأَخْسَرِينَ أَعْمَٰلًا ﴿١٠٣﴾ ٱلَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾

۱: اعتصام مخ ۶۵ ټوک ۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

[کهف: ۱۰۳-۱۰۴]

ژباړه:- ووایه ته چي آیا خبر کړم زه تاسي په زیانکارانو باندي له جهته د عمله هغه کسان دي چي ضایع شوې ده سعي د دوی په ژوندون نړدې کي او دوی ګمان کوي چي بېشکه دوی نیک کوي کار.

علي کرم الله وجهه او سفیان ثوري اونورو د اخسرین اعمالا تفسیر په اهل بدعت سره کړیدي او بیشکه په دغه آیت کي د بدعتانو پوره نقشه عکس شوېده چي د ځانه جوړونکي شیان نیکي بولي او په هغه خوشاله وي چي موږ د آخرت ګټه ترلاسه کوو حالانکه د الله او د هغه د رسول په نزد د هغه اعمال هېڅ وزن او ثواب نه لري بلکه بر عکس ګناه تماميږي. د بدعت د خرابي او د هغه د ردېدو په هکله د حدیثو روایات بې شمیره دي چي له هغو ځخه یو څو روایات دلته لیکل کیږي:

(۱) په صحیح بخاري کي بي بي عایشه (رض) روایت کوي چي نبي علیه السلام وفرمایل:

من احدث فی امرنا مالیس منه فهو رد. [۱]

۱: اعتصام دبخاري په حواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: – څوک چي زموږ په دین کي نوی شی داخل کړي چي مخکي داخل نه وي هغه مردود دی.

۲۰: – امام مسلم له جابر بن عبدالله رض څخه روایت کوي چي نبي علیه السلام په خپله خطبه کي وفرمایل:

امابعد فان خیر الحدیث کتاب الله وخیر الهدی هدی محمد و شر الامور محدثاتها و کل بدعة ضلالة اخرجه مسلم و في روایة النسایي کل محدثة بدعة و کل بدعة في النار.[۱]

ژباړه: – له حمد وصلوة وروسته وپوهیږئ چي تر ټولو ښه کلام د الله کتاب دی او تر ټولو ښه لاره د محمد ﷺ ده او بد کار بدعتونه جوړول دی او هر بدعت ګمراهي ده په نسایي کي روایت دی چي هر نوی جوړشوي شی بدعت دی او هر بدعت په جهنم کي دی.

عمر رض هم په خپله خطبه کي دغه توري ویل او عبدالله بن مسعود رض په خطبه کي تر ذکر شوو تورو وروسته داهم ویل:

انکم ستحدثون ویحدث لکم فکل محدث ضلالة و کل ضلالة في النار.[۲]

۱: اعتصام مخ ۷۶ ټوک ۱

۲: اعتصام مخ ۷۶ ټوک ۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه:- يعنې تاسي به هم نوي نوي کارونه راوباسئ اوخلک به ستاسو لپاره په عبادت کي نوي نوي طريقې او صورتونه راوباسي ښه پوه شئ چي هره نوې طريقه د عبادت ګمراهي ده او د هري ګمراهۍ ځای جهنم دی.

۳:- په صحيح مسلم کي له ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دی چي نبي عليه السلام وفرمايل:

من دعا الی الهدی کان له من الاجر مثل اجور من يتبعه لاينقص ذالک من اجورهم شيئا ومن دعا الی ضلالة کان عليه من الاثم مثل اثام من يتبعه لاينقص ذالک من اثامهم شيئا.

ژباړه:- څوک چي خلک د هدايت صحيح لاري ته راوبولي د هغه ټولو خلکو د عمل ثواب ده ته رسيږي چي د ده اتباع وکړي د دې پرته چي د هغو په ثواب کي يو څه کمبوت راوستل سي او څوک چي د يوې ګمراهۍ خوا ته خلکو ته بلنه ورکړي پر هغه باندي د هغه ټولو خلکو ګناه ليکل کيږي چي د ده اتباع کوي پرته د دې چي د هغو په ګناهونو کي يو څه کمبوت راوستل سي.

د بدعتو نوي نوي طريقې را ايستل او خلک د هغو خوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته رابلونکي دي پر دغه بد انجام فکر وړي چي يوازي خپل ځان بلکه ځومره مسلمانان چي په اخته سي د هغو ټولو ګناه هم وربانډي ده.

۴ : – ابو داؤد او ترمذي د حضرت عرباض بن ساريه ﵁ څخه په صحيح سندو روايت کړی دی چي يوه ورځ نبي عليه السلام خطبه راکړه چي په هغه کي يې ډېر اثر لرونکی او جامع نصيحت وکړ زموږ تر سترګو اوښکي را تويه سوې او زړونه مي وبېرېدل ځينو ناستو خلکو وويل اې د الله رسوله ! (صلی الله عليه وسلم) نن وعظ خو داسي دی لکه د رخصتېدو وصيت چي وي ته وموږ ته راوښووه چي موږ آينده څرنګه ژوند تېر کړو نبي عليه السلام وفرمايل:

اوصيكم بتقوی الله والسمع والطاعة لو لاة الامروان كان عبدا حبشيا فان من يعش منكم بعدی فسيری اختلافا كثيرا فعليكم بسنتی و سنة الخلفاء الراشدين المهديين تمسكوا بها و عضوا عليها بالنواجذ و اياكم و محدثات الامور فان كل محدثة بدعة و كل بدعة ضلالة.(۱)

ژباړه:– زه تاسو ته وصيت کوم د الله جل جلاله څخه د

۱: اعتصام

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېرېدو او د اسلام د احکامو د اطاعت کولو که څه ستاسو حاکم حبشي مريي هم وي، ځکه په تاسو کي چي کوم خلک زما وروسته ژوندي وي هغوی به ډېر اختلاف ويني ځکه تاسي زما سُنت او زما وروسته د خلفاء راشدينو مهديينو سُنت خپل کړئ او دا ټينګ ونيسئ او په دين کي نوي طريقو څخه ځانونه وساتئ ځکه چي په عبادت کي هره نوې طريقه بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده.

۵ :- بي بي عايشه رض فرمايي چي څوک يوه بدعتي ته ورغلی او د هغه عزت يې وکړ ګوا ده د اسلام په نړولو کي د هغه مرسته وکړه. (۱)

٦ :- حسن بصري رحمة الله عليه فرمايي چي د نبي عليه السلام وينا ده چي که تاسي غواړئ چي پر پل صراط باندي نه وځنډېږئ او نيغ جنت ته ولاړ سئ د الله په دين کي پخپله رايه سره هيڅ نوې طريقه مه راباسئ. (۲)

۷ :- د آجري په کتاب السنه کي له معاذ بن جبل رض څخه روايت دی چي نبي عليه السلام وفرمايل:

۱: اعتصام للشاطبي اول ټوک مخ ۷۴
۲: اعتصام

(c) ketabton.com: The Digital Library

اذا حدث فی امتی البدع، و شتم اصحابی، فلیظهر العالم علمه فمن لم یفعل فعلیه لعنة الله والملائکة والناس اجمعین.(۱)

ژباړه: – کله چي زما په امت کي بدعتونه پیدا سي او زما اصحابو ته بد وویل سي د هغه وخت پر عالم باندي لازم دی چي خپل علم ښکاره کړي او څوک چي داسي نه وکړي پر هغه لعنت دی د الله او د ملایکو او د ټولو انسانانو.

عبدالله بن حسن وفرمایل چي ما له ولید بن مسلم څخه پوښتنه وکړه چي په حدیث کي د اظهار علم څخه څه مراد دی؟ وې فرمایل سُنت.

۸: – حذیفه بن یمان رضی الله عنه وفرمایل چي د مسلمانانو لپاره د کومو شیانو چي زه خطر لرم په هغو کي تر ټولو څخه زیات خطرناکه دوه شیان دي یو دا چي یو شی دوی ویني هغه ته پر هغه شي باندي غوره توب ورکړي چي دوی ته د نبي علیه السلام د سُنت څخه معلوم دی دویم دا چي دوی په غیر شعوري توګه ګمراه سي.

سفیان ثوري رحمة الله علیه وفرمایل دغه خلک بدعتیان دي.

۱: اعتصام اول ټوک مخ۸۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹:- حذیفه ﷺ وفرمایل قسم په خدای چي په آینده زمانه کي بدعتونه دا رنګه خوریږي چي که یو څوک دغه بدعت پرېږدي خلک به وایي چي تا سُنت پرېښود. [۱]

۱۰:- عبدالله بن مسعود ﷺ وفرمایل اې خلکو! بدعت مه خپلوئ او په عبادت کي مبالغه مه کوئ پخوانۍ طریقې ټینګې ونیسئ هغه شی خپلوئ چي د سُنت له رویه یې تاسي پېژنئ او کوم یو چي دا رنګه نه پېژنئ هغه پرېږدئ.

۱۱:- عبدالله بن عباس ﷺ فرمایي چي آینده پر خلکو باندي هیڅ نوی کال نه راځي چي په هغه کي دوی یو بدعت ایجاد نه کړي او یو سُنت مړ نه کړي تر دې حده چي بدعتونه ژوندي او سُنتونه مړ سي. [۲]

۱۲:- حسن بصري رحمة الله علیه فرمایي چي بدعتي څومره زیات په روژې او لمانځه کي مجاهده کوي هغومره له الله تعالی څخه لیري کیږي، دا یې هم وفرمایل چي د بدعتي سره مه کښېنئ چي هغه ستاسو زړونه در ناروغه کوي.

۱: اعتصام اول ټوک مخ ۹۰
۲: اعتصام اول ټوک مخ ۹۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳:– سفیان ثوري رحمة الله علیه فرمایي هیڅ وینا د عمل پرته نېغه نه ده.او هیڅ وینا او عمل د نیت پرته نېغ نه دی او هیڅ وینا، عمل او نیت تر هغه وخته پوري نېغ نه دی ترڅو چي هغه د سُنت په برابر نه وي.

۱۴:– ابو عمرو شیباني رحمة الله علیه فرمایي بدعتي ته د توبې توفیق نه په برخه کیږي.

(ځکه چي هغه خپله ګناه نه ګڼي توبه پر څه وکړي).

۱۵:– عمر بن عبدالعزیز رحمة الله علیه دا وینا د امام مالک رحمة الله علیه او د وخت د ټولو عالمانو په نزد همېش د یاد ساتلو وړ ده:

سن رسول الله صلی الله علیه وسلم سننا و ولاة الامر من بعده سننا الاخذ بها تصدیق لکتاب الله واستکمال لطاعة الله، و قوة علی دین الله، لیس لاحد تغییرها ولا تبدیلها ولا النظر فی شئ خالفها، من عمل بها مهتد و من انتصر بها منصور و من خالفها اتبع غیر سبیل المومنین، و ولاه الله ما تولی واصلاه جهنم و ساءت مصیرا.

ژباړه:– نبي علیه السلام یو شمېر سُنتونه جاري کړل او د نبي علیه السلام وروسته خلفاء راشدینو یو شمېر سُنتونه جاري کړل دا خپلول د کتاب الله تصدیق او د الهي طاعت

(c) ketabton.com: The Digital Library

تکمیل او د الله په دین کې قوت ترلاسه کول دی په هیڅ ډول په دې کې نه بدلون روا دی او نه د دې خلاف یو شي باندې نظر کول روا دی څوک چې پر دې عمل کوي هدایت موندي او څوک چې د دغه سُنتو په مرسته د الله تعالی مرسته ترلاسه کول وغواړي د هغه مرسته کیږي او څوک چې د دې خلاف وکړي هغه د مسلمانانو له لارې څخه مخالف لاره خپله کړه الله تعالی هغه د هغه په اختیار او خوښه پرېږدي بیا یې په دوزخ کې سوځوي او دوزخ بد ځای دی.

بدعتونه د اولیاوو په نظر کې

د بدعاتو او محدثاتو ایجاد کوونکي او پر دې باندې تلونکي عموماً د اولیاوو او د طریقت د مشایخو پناه اخلي او دا بدعتونه د هغوی خوا ته منسوبوي تر دې حده چې د ډیرو خلکو دا فکر دی چې طریقت او شریعت دوه برخلافه شیان دي ډېر احکام چې په شریعت کې ناروا دي د طریقت خاوندان یې روا ګڼي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا یوه خطرناکه تېروتنه ده چي په دې کي د اخته کېدو وروسته د دین او ایمان خبر نسته ځکه چي یوازي شریعت انسان له ټولو ګمراهیو ژغوري کله چي د شریعت مخالفت روا وګڼل سو بیا په هري ګمراهۍ کي اخته کېدل اسانه دي.

ځکه مناسب راته معلوم سو چي د بدعت په غندني کي او د سُنت د اتباع په تاکید کي د اولیلوو او د طریقت د مشایخو ویناګاني د کفایت قدر جمع کړل سي چي خلک د دغه تېروتني ژغوري سي چي د طریقت مشایخ بدعات بد نه ګڼل یا د سُنت په اتباع کي سُست وه په دې هکله علامه شاطبي رحمة الله علیه په خپل کتاب الاعتصام اول ټوک مخ۱۰٦ کي یو مستقل فصل جوړ کړی دی چي په هغه کي د پخوانیو اولیاوو ویناګاني د بدعت د غندني په هکله جمع کړي دي زموږ لپاره د دغه ویناګانو ژباړه کافي ده.

امام طریقت فضیل بن عیاض رحمة الله علیه

فضیل بن عیاض رحمة الله علیه فرمایي چي څوک د یوه بدعتي سره کښېني حکمت یې نه په برخه کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابراهیم بن ادهم رحمة الله علیه

یو چا پوښتنه ورځخه وکړه چې حق تعالی په قرآن شریف کې د دعا د قبلولو قول کړی دی:

ادعونی استجب لکم.

مګر موږ د ځینې کارو لپاره له ډیرې مودې څخه دعا کوو نه قبلیږي، د دې څه سبب دی؟ ده وفرمایل ستاسې زړونه مړه سوي دي او د مړه زړه دعا نه قبلیږي او د زړه د مرګ لس سببونه دي:

اول دا چې تا حق تعالی وپیژندی خو د هغه حق دې ادا نه کړ.

دویم دا چې تا د الله کتاب ووایه خو پر هغه دې عمل نه وکړ.

دریم دا چې تا د نبي علیه السلام د مینې دعوه وکړه خو د نبي علیه السلام سُنّت دې پر پښود.

څلورم د شیطان د دښمنۍ دعوه دې وکړه خو په کارو کې دې د هغه موافقت وکړ.

پنځم تاسې وایاست چې موږ د جنت غوښتونکي یو خو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه لپاره عمل نه کوی، دا رنګه پنځه شیان یې نور ور وشمېرل.

د دغه حکایت د نقلولو څخه غرض دا دی چي ابراهیم بن ادهم رحمة الله علیه د سُنت پر پښنودل د زړه د مړک سبب ګرځوي.

ذوالنون مصري رحمة الله علیه

فرمایي چي د الله جل جلاله د میني نخښه دا ده چي اخلاق، اعمال او په ټولو کارو او سُنتو کي د نبي علیه السلام اتباع وکړل سي وې فرمایل چي د خلګو د فساد سبب شپږ شیان دي یو دا چي د آخرت د عمل په هکله د دوی همت او نیتونه ضعیفه سوي دي دویم دا چي د دوی بدنونه د دوی د خواهشاتو ځای ګرځېدلي دي دریم دا چي په دنیاوي سامانو کي د مودو مودو د انتظام کولو په فکر کي بوخت دي حالانکه عمرونه یې لږ دي څلورم دا چي د الله جل جلاله پر رضا یې د مخلوق رضا ته وړاندي توب ور کړی دی پنځم دا چي د خپلو ایجاد کړو شیانو تابع سوه او د نبي علیه السلام سُنت یې پرېښود شپږم دا چي په پخواني مشایخو او بزرګانو کي که د یو چا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه تېروتنه وسوه خلکو همدا خپل مذهب وګرځوی د دوی دغه فعل یې د ځان لپاره حجت وګڼی او د دوی پاته ټول فضایل او مناقب یې هېر کړل.

یوه چا ته یې نصیحت وکړ چي تا ته په کار دی چي د الله جل جلاله د فرضو او واجباتو په زده کړه او د هغو پر عملي کولو باندي تر ټولو زیات زیار وباسې او له کوم شي څخه چي الله جل جلاله ته منع کړی یې هغه ته مه ورځه ځکه چي د الله جل جلاله د عبادت هغه طریقه چي ده پخپله ښودلې ده له هغه طریقې څخه ډېره غوره ده چي ته یې د خپل ځان لپاره پخپله جوړوې او دا ګڼې چي زموږ لپاره په دې کي ډېر زیات ثواب دی لکه څنګه چي ځیني خلک د سُنت خلاف د رهبانیت طریقه خپلوي.

د بنده فریضه دا ده چي همېش دي د خپل باداړ پر امر نظر وساتي او هغه دي په خپلو ټولو معاملو کي فیصله کوونکی وګرځوي او د کوم شي څخه چي هغه راګرځولی دی د هغه څخه دي ځان وساتي.

نن سبا خلک د ایمان د خوږلت او باطني طهارت څخه فقط دغه شي راګرځولي دي چي دوی فرائض او واجبات معمولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګڼلو سره يې دومره پابندي نه کوئ څومره چې په کار دی.

بشر حافي رحمة الله عليه

فرمايي چې زه يو پلا په خوب کې د نبي عليه السلام په زيارت مشرفه سوم نبي عليه السلام وفرمايل اې بشره! ته خبر يې چې حق تعالی وتا ته د خپل وخت پر ټولو خلګو باندې فضيلت له څه سبب څخه درکړی دی ما وويل اې د الله رسوله! (صلی الله عليه وسلم) زه خبر نه يم نبي عليه السلام وفرماي د دغه فضيلت سبب دا دی چې ته زما د سُنت اتباع کوې او د نيکو خلګو عزت کوې او د خپلو ورونو خير خواهي کوې او زما د اصحابو او اهل بيتو سره مينه ساتې.

ابوبکر دقاق رحمة الله عليه

ابوبکر دقاق رحمة الله عليه چې د جنيد بغدادي رحمة الله عليه د زمانې دی فرمايي چې يو پلا زه په هغه ميدان کې تېرېدم چيري چې بني

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسرایل څلوېښت کاله په قدرتي توګه محاصره وه او دباندي نه سوای وتلای دغه ځای ته د تیهه شېله ویل کیږي دغه وخت زما په زړه کي دا خطر پیدا سو چي علم حقیقت د علم شریعت خلاف دی ناڅاپه یو غیبي ږغ مي واورېد:

کل حقیقة لا تتبع بالشریعة فهی کفر.

ژباړه: - د کوم حقیقت موافقت چي شریعت نه وکړي هغه کفر دی.

ابو علي جوازني رحمة الله علیه

فرمایي چي د بنده د نیک بختی نخښه دا ده چي پر ده باندي د الله جل جلاله او د هغه د نبي (صلی الله علیه وسلم) اطاعت اسانه سي او د ده افعال د سنت په برابر سي او ده ته د نیکو خلګو ملګرتیا په برخه سي او د خپلو قریبانو او دوستانو سره د ښو اخلاقو توفیق یې په برخه سي او د الله جل جلاله د مخلوق سره یې ښه عمومي وي او د مسلمانانو خوا خوږي یې عادت وي او د خپلو وختونو ساتنه کوي (یعني خپل وخت نه ضایع کوي).

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو څا پوښتنه ورڅخه وکړه چې د سُنت د اتباع طريقه څنګه ده؟ وې فرمايل د بدعتو څخه ځان ساتل او د هغه عقايدو او احکامو اتباع چې پر هغه باندي د اسلام د اولينو عالمانو اجماع ده او د هغو اقتداء لازم ګڼل.

ابوبکر ترمذي رحمة الله عليه

فرمايي چي د همت کمال د هغه د ټولو صفتونو سره د محبت د خاوندانو ماسيوا هيڅا ته ترلاسه سوی نه دی دا درجه دوی ته محض د سُنت د اتباع او د بدعت د پرېښودلو له کبله ترلاسه سوه ځکه چي نبي عليه السلام تر ټول مخلوق څخه زيات د همت خاوند او تر ټولو څخه زيات واصل الی الله وو.

فايده:- د صوفيانو په اصطلاح کي همت تصرف او توجه ته وايي چي معنا يې دا ده چي يو څوک د خپل تخيل قوت د يوه کار د کېدو يا نه کېدو خوا ته جمع کړي، دلته ممکن دی چي همدغه مراد وي خو د نبي عليه السلام څخه د تصرف او همت اصطلاحي استعمال هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای صراحتاً ثابت نه دی ځکه غالباً دلته د همت لغوي معنا مراد ده یعني د دین په کارو کي چسپاندي او ټینګوالی، والله سبحانه و تعالی اعلم.

ابو الحسن وراق رحمة الله علیه

فرمایي چي بنده الله جل جلاله ته یوازي د الله جل جلاله په مرسته او د هغه د خوږ نبي صلی الله علیه وسلم د امرونو د اقتداء په مرسته رسېدلای سي او څوک چي د الله جل جلاله سره د وصل کېدو لپاره د نبي علیه السلام د اقتداء ماسیوا بله طریقه خپله کړي هغه د هدایت د ترلاسه کولو لپاره ګمراه سو.

ابراهیم بن شیبان رحمة الله علیه

دغه بزرګ د عبدالله مغربي رحمة الله علیه او ابراهیم خواص رحمة الله علیه په ملګرو کي دی د بدعاتو څخه سخته کرکه کوونکی او پر بدعتیانو باندي سخت رد ویونکی د کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سُنت پر طريقې باندي ټينګ ولاړ وو او د پخواني امامانو او مشايخو طرز يې لازم ګڼی تر دې حده چې د عبدالله بن منازل رحمة الله عليه د ده په هکله فرمايي چې ابراهيم بن شيبان رحمة الله عليه پر ټولو فقراوو او د اداب او معاملات پر خاوندانو باندي د الله جل جلاله لخوا يو حجت دی.

ابو عمر زجاجي رحمة الله عليه

دی د زاهدانو نامتو امام جنيد بغدادي رحمة الله عليه او سفيان ثوري رحمة الله عليه د ملګرو څخه دي فرمايي د جاهليت په وخت کي د خلګو دا رواج وو چې د هغه شيانو اتباع يې کوله چې د دوی عقلونو به ښه ګڼل بيا نبي عليه السلام راغی او دوی ته يې د شريعت د اتباع کولو وفرمايل نو صحيح او سالم عقل هغه دی چې د شريعت ښه، ښه وګڼي او د شريعت مکروهات ناخوښه وګڼي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو یزید بسطامي رحمة الله علیه

فرمایي ما دېرش کاله مجاهده وکړه خو ما ته هیڅ مجاهده تر علم او د علم تر اتباع څخه زیاته سخته معلومه نه سوه که د عالمانو اختلاف نه وای زه په مصیبت کي لوېدم بې شکه د عالمانو اختلاف رحمت دی (خو هغه اختلاف چي د توحید په تجربه کي وي هغه رحمت نه دی) او اتباع یوازي د سُنت د اتباع نوم دی (ځکه چي د سُنت د علم پر ته بل شي ته د علم ویلو حق نسته).

یو پلا یو بزرګ د ده سیمي ته راغلی په ښار کي د هغه بزرګ د ولایت او بزرګۍ آوازه سوه ابو یزید بسطامي رحمة الله علیه هم د هغه د لیدلو نیت وکړ خپل یوه ملګري ته یې وویل درځه چي د ده بزرګ ووینو.

ابو یزید رحمة الله علیه د خپل ملګري سره د هغه بزرګ کره ورغی دغه بزرګ د کور څخه د لمانځه دپاره راووتی چي مسجد ته ننوتی د قبلې خوا ته یې تُو کړل ابویزید رحمة الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي دا وليدل بير ته راوګرځېدی سلام يې لاهم نه ورو اچوی او وې فرمايل دا شخص د نبي عليه السلام په ادابو کي پر يوه ادب توفيق نه لري چي هغه ادا کړي د ده څخه څه هيله وساتل سي چي دی به د الله ولي وي.

امام شاطبي رحمة الله عليه په خپل کتاب اعتصام کي د دغه پيښي د نقلولو وروسته ليکي چي د ابو يزيد دغه وينا يو ډېر غټ بنسټ دی د دې څخه معلوم سو چي د سُنت پرېښودونکي ته د ولايت درجه نه ترلاسه کيږي که څه هم د سُنت پرېښودل د ناپوهۍ له کبله وي.

اوس تاسي فکر وکړئ چي څوک په ډاګه د سُنت په پرېښودلو او پر بدعتو باندي ټينګار کوي هغوی د بزرګۍ او ولايت سره څه اړيکي هم درلودلای سي؟

ابو محمد بن عبدالوهاب ثقفي رحمة الله عليه

فرمايي چي الله جل جلاله فقط هغه اعمال قبلوي چي صحيح وي په صحيح کي هم هغه اعمال مقبوله دي چي خاص د ده لپاره وي او په خاص کي هم هغه مقبوله دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي د سُنت په برابر وي.

د ابو يزيد رحمة الله عليه وينا ده چي که تاسي د يوه شخص ښکاره کرامتونه ووينی تر دې حده چي هغه په هوا کي الوځي په دې باندي هيڅکله دوکه مه خورئ تر هغه وخته پوري د هغه د بزرګۍ او ولايت عقيده مه ساتئ ترڅو چي دا نه ووينی چي په امر او نهي، روا او ناروا، د شريعت د حدودو ساتنه او ادبو کي د ده څه حال دی.

سهل تستري رحمة الله عليه

فرمايي چي بنده کوم فعل د نبي عليه السلام د اقتداء پر ته کوي که څه هغه نېکي وي او که ګناه د نفس عيش دی، او کوم فعل چي په اقتداء او اتباع سره کوي هغه پر نفس باندي سختي او تکليف دی ځکه چي نفس هيڅکله د اقتداء او اتباع خواهش نه کوي او زموږ د طريقې اصل مقصد همدا دی چي د نفس د اتباع څخه ځانونه وساتو.

دا يې هم وفرمايل چي زموږ (د صوفيانو) اووه اصوله دي يو د الله د کتاب سره ټينګي ارېکي، دويم د نبي عليه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سُنت اقتداء، دریم په خوراک، چښاک او د استعمال په شیانو کي د دې خیال ساتل چي حرام او ناروانه وي څلورم خلګ د تکلیف څخه ساتل، پنځم د ګناهونو څخه ځان ساتل، شپږم توبه، اووم د حقوقو ادا ینه.

دا يې هم وفرمایل چي د درو شیانو څخه مخلوق نا امیده سو توبه لازم ګڼل، د نبي علیه السلام د سُنت اتباع او مخلوق له خپل ضرر څخه ساتل، یو چا پوښتنه ورڅخه وکړه چي غټ ظرف څه دی؟ وې ویل د سُنت اتباع.

ابو سلیمان داراني رحمة الله علیه

فرمایي چي زیاتره وخت زما په زړه کي د صوفیانو په حقیقتو او معارفو کي یوه خاص خبره راوګرځي او تر ډیري مودې پوري مي په زړه کي راګرځي خو زه دا د دوو عادلانو شاهدانو د شاهدۍ پرته نه قبلوم دغه عادلان شاهدان کتاب الله او سُنت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو حفص حداد رحمة الله عليه

فرمايي كوم شخص چي هر وخت خپل افعال او احوال د كتاب الله او سُنت په تله كي نه تلي او خپل قلبي پيښي شكمني نه ګڼي هغه د تصوف د لاري په خلكو كي مه شمېره د ده شخه د بدعت حقيقت وپوښتل سو وې فرمايل په احكامو كي زياتوب يعني تر شرعي حده تجاوز، د نبي عليه السلام په سُنتو كي سُستي، د خپلو خواهشاتو او د خلكو د بې باوره رايو پېروي، د پخوانيو بزرګانو اتباع او اقتداء پرېښودل دي او هيڅ صوفي ته يو اوچت شان د صحيح اتباع پر ته ترلاسه سوی نه دی.

حمدون قصار رحمة الله عليه

يو چا پوښتنه ورشخه وكړه چي د خلكو پر اعمالو باندي نيوكه د يوه شخص لپاره كله روا كيږي وې فرمايل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې هغه دا وګڼي چې احتساب او امر بالمعروف راباندې فرض سوی دی (فرضېدل داسې دی چې څوک امر بالمعروف کړل سي هغه د ده تر لاس یا قدرت لاندې وي یا دا یقین وي چې زما خبره مني او داسې نور) یا بېره وي چې په بدعت کې اخته کېدو وروسته هلاکیږي او دی دا ګمان لري چې زما په ویلو سره د دې څخه خلاصون مومي.

دا یې هم وفرمایل چې څوک د یوه صالح انسان پر حال نظر کوي هغه ته خپله ګناه او د الله د لارې د خلکو د درجو څخه خپل شا ته پاته کېدل معلومیږي.

علامه شاطبي رحمة الله علیه فرمایي د دغه وینا غرض دا دی چې خلک د پخوانیو بزرګانو د اقتداء خوا ته تشویق کړل سي ځکه چې همدغه خلک د سُنت خاوندان دي.

احمد بن ابي الحواري رحمة الله علیه

فرمایي څوک چې یو کار د سُنت د اتباع پرته کوي هغه کار یې باطل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنید البغدادي رحمة الله علیه

یو چا د ده مخ ته وویل چي پر عارفینو یو حال داسي راځي چي ټوله حرکات او اعمال پریږدي د الله جل جلاله تقرب ترلاسه کړي جنید بغدادي رحمة الله علیه وفرمایل دا د هغه خلکو وینا ده چي د اعمالو د ساقطېدو منونکي دي.

او وې فرمایل چي زه که زر کاله هم ژوندی پاته سم پخپل اختیار سره په طاعاتو او عبادتو کي یوه ذره هم کمبوتیا نه راولم هو که مغلوبه او مجبوره سم هغه جلا خبره ده.

دا یې هم وفرمایل چي عقلاً د الله جل جلاله سره د وصل کېدو ډېر لاري کېدلای سي د نبي علیه السلام د سنتو د اتباع پرته هغه ټوله لاري پر مخلوقاتو بندي کړل سوي (یعني د نبي علیه السلام د اقتداء پرته هیڅوک د الله نزدیکت ترلاسه کولای نه سي څوک چي داسي دعوه وکړي هغه درواغجن دی).

وې فرمایل زموږ دغه مذهب د کتاب او سُنت پابند

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، وي فرمایل څوک چي قرآن شریف حفظ(۱) نه کړي او د نبي علیه السلام حدیث نه ولیکي په دغه معامله (تصوف) کي د هغه اقتداء په کار نه ده ځکه چي زموږ علم د کتاب او سُنت پابند دی او وي فرمایل چي د نبي علیه السلام د حدیث ښخه د دي تایید کیږي.

ابو عثمان جیري رحمة الله علیه

فرمایي د الله جل جلاله ملګرتیا او صحبت په درو شیانو ترلاسه کیږي یو حُسن ادب، دویم د هیبت دوام، دریم مراقبه او د نبي علیه السلام ملګرتیا او صحبت د سُنت په اتباع او د شریعت ظاهر په لازم ګڼلو سره ترلاسه کیږي د اولیاوو ملګرتیا او صحبت په ادب، احترام او خدمت سره ترلاسه کیږي د ځکندن په وخت کي کله چي د ده بڼه واوښته زوی یې له ډېره غمه خپل کالي

۱: د قرآن شریف د حفظ ښخه غالباً مراد دا دی چي د قرآن شریف پر احکامو یې نظر وي او تلاوت یې کوي همدا رنګه د حدیث د لیکلو ښخه مراد د ضروري حدیثو د مضمونو حفظ دی لکه ښنګه چي د پخوانیو او اوسنیو مشایخو د کړو ښخه ښکاره دي، مفتي محمد شفیع

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیري کړل ابو عثمان رحمة الله علیه سترګي را روښي کړې او وې ویل زویه! په ښکاره اعمالو کي د سُنت خلاف کول دا په باطن کي د ریاء د موجودتیا نخښه ده، ده فرمایل چي څوک پر خپل نفس باندي په قول او فعل کي سُنت حاکم وګرځوي هغه په حکمت سره خبره کوي او څوک چي په قول او فعل کي خواهشات حاکم ګرځوي هغه په بدعت سره خبره کوي، د الله جل جلاله وینا ده:

وَإِن تُطِيعُوهُ تَهۡتَدُواْۚ

[نور ۵۴]

ژباړه:- او که طاعت وکړ تاسو د ده نو لاره به بیا مومئ.

ابو الحسین نووي رحمة الله علیه

فرمایي څوک چي تاسي ووینی چي د الله جل جلاله په نزدیکت کي هغه د یوه داسي حال دعوه لري چي دی د شرعي علم تر حده وباسي تاسي هغه ته مه ورځئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد بن فضل بلخي رحمة الله علیه

فرمايي د اسلام زوال په څلورو شيانو دی يو دا چې خلک پر علم باندې عمل نه کوي دويم دا چې د علم خلاف کار کوي دريم دا چې د کوم شي علم ولري هغه ترلاسه نه کړي څلورم دا چې خلک د علم د ترلاسه کولو څخه راوګرځوي، علامه شاطبي رحمة الله علیه فرمايي دا د ده وينا ده او زموږ د وخت د صوفيانو په عمومي توګه همدا حال سو، او وې فرمايل چې د الله جل جلاله سره تر ټولو زيات معرفت ساتونکی هغه څوک دی چې د ده د اوامرو په اتباع کې تر ټولو زيات زيار باسي او د ده د رسول (صلی الله عليه وسلم) اتباع تر ټولو زياته کوي.

شاه کرماني رحمة الله علیه

فرمايي څوک چې خپل نظر د محارمو څخه خوندي وساتي خپل نفس د شبهاتو څخه وساتي، خپل باطن

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېش په مراقبه سره آباد وساتي، خپل ظاهر د سُنت په اتباع ښایسته کړي او خپل نفس د حلالو عادي وګرځوي د هغه پوهنه هیڅکله نه خطا کیږي.

ابو سعید خراز رحمة الله علیه

فرمایي کوم باطني حالت چي د شریعت د ظاهر خلاف وي هغه باطل دی.

ابو العباس ابن عطاء رحمة الله علیه

دی د جنید بغدادي رحمة الله علیه د زمانې دی فرمایي څوک چي پر خپل نفس الهي اداب لازم وګرځوي الله جل جلاله د هغه زړه د معرفت په نور ډکوي او هیڅ مقام تر دې اعلا او عزتناکه نه دی چي بنده په اوامرو او اخلاقو کي د نبي علیه السلام اتباع کوي، وې فرمایل تر ټولو غټ غفلت دا دی چي بنده د خپل رب څخه غافله وي او د هغه د معاملې د ادابو څخه غافله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابراهيم خواص رحمة الله عليه

فرمايي علم د روايتو د ډېر ښت نوم نه دی بلکه عالم هغه څوک دی چي د خپل علم اتباع کوي او پر هغه باندي ځي او د نبي عليه السلام د سُنتو اقتداء کوي که څه د ده علم لږ وي، يو چا پوښتنه ورځخه وکړه چي عافيت څه شي دی؟ وې فرمايل:

دين بلا بدعة وعمل بلا آفة وقلب بلا شغل ونفس بلا شهرة.

ژباړه: – دين د بدعت پر ته او عمل د آفت پر ته (يعني د بدعت آفت په کي نه وي) او فارغه زړه چي (د الله ماسيوا د بل چا) شُغل نه ولري او نفس چي په هغه کي د شهوت غلبه نه وي.

وې فرمايل (رشتيني) صبر دا دی چي د کتاب او سُنتو پر احکامو په ټينګه ولاړ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنان حمال رحمة الله علیه

د ده څخه پوښتنه وسوه چې د صوفیانو د احوالو اصل چه دی؟ وې فرمایل څلور شیان، اول د کوم شي چي الله جل جلاله پخپله ذمه اخیستې ده پر هغه باندي باور او توکل کول (یعني رزق)، دویم په الهي احکامو ټینګ اوسېدل، دریم د زړه ساتنه (د بې معنا فکرو څخه) څلورم له جهانه څخه فارغېدو ورسته توجه فقط د الله جل جلاله خوا ته ساتل.

ابو حمزه بغدادي رحمة الله علیه

فرمایي کوم شخص ته چي د حق لاره معلومه سي هغه ته پر دې باندي تلل هم اسانېږي او الله جل جلاله ته د رسېدو د لاري لپاره د نبي علیه السلام د سُنت پرته هیڅ لاربښود په احوال، افعالو او اقوالو کي د متابعت نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو اسحاق رقاشي رحمة الله علیه

فرمايي يو څوک که دا معلومول غواړي چي زه د الله جل جلاله په نظر کي خوښ يم که نه نو د الله جل جلاله د ميني نخښه دا ده چي دی د الله جل جلاله طاعت او د هغه د رسول (صلی الله علیه وسلم) متابعت ته پر ټولو کارو ترجيح ورکړي د دې خبري دليل د الله جل جلاله دا وينا ده:

قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ

[آل عمران ۳۱]

ممشاد دينوري رحمة الله علیه

فرمايي د مريد د ادابو مغز دا دی چي د مشايخو احترام او عزت لازم وګڼي د طريقت د ورونو د حرمت خيال وساتي د اسبابو زيات فکر نه کوي او پر خپل نفس باندي د شريعت د ادابو پوره ساتنه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو علي روزباري رحمة الله عليه

يو چا ورته وويل ځيني صوفيان ساز او سندري اوري او وايي دا زموږ لپاره حلال دي ځکه چي موږ داسي درجې ته رسېدلي يو چي د احوالو اختلاف اثر نه راباندي کوي ده وفرمايل دا يې رشتيا وويل چي دوی ورسېدل خو الله جل جلاله ته نه بلکه دوزخ ته ورسېدل.

ابو محمد عبدالله بن منازل رحمة الله عليه

فرمايي څوک چي په شرعي فريضو کي يوه فريضه ضايع کوي الله جل جلاله هغه د سُنتو په اضاعت کي اخته کوي او څوک چي د سُنتو په اضاعت کي اخته سي هغه ډېر ژر په بدعتو کي اخته سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رواجي بدعتونه

ځرنګه چي د بدعتو هيڅ شرعي بنسټ نسته هر وخت او هر هېواد کي د هري طبقې او هر طبيعت خلګ د بدعت نوي نوي طريقې راباسي چي شمېر يې ممکن نه دی په اصولي توګه د بدعت پېژندنه او د دې تاوانونه د قرآن او حديث او د پخوانيو بزرګانو د ويناګانو څخه معلومېدو وروسته د بدعاتو تفصيل جمع کولو ته اړتيا نسته خو ډېر خلګ او ناپوهان نه سي کولای چي د بدعت د پېژندني د اورېدو وروسته دا د خپلي زمانې د رواجي بدعاتو سره برابر کړي چي فلانی کار بدعت دی او که نه.

ځکه ضروري دی چي په هره زمانه کي کوم بدعتونه رواج سي هغه د ټاکلو او شمېرولو وروسته خلګو ته وښودل سي د دې لپاره د اهل سُنت عالمانو الحمدلله بې شمېره کتابونه ليکلي دي دا دي خامخا وکتل سي د بهشتي زيور او اصلاح الرسوم کتنه هم کافي ده دلته ځيني رواجي بدعات بيانيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د صلوة و سلام رواجي طريقه

پوښتنه: – په ځيني مسجدو کي ځيني خلک داسي کوي چي د جمعې د لمانځه يا نورو لمونځو وروسته په جماعت سره ودريږي په لوړ ږغ سره دغه لاندي سلام وايي:

يا نبي سلام عليک　　يا رسول سلام عليک

او دا رنګه نور دوى دا لازم ګڼي په دغه خلکو کي د ځينو عقيده ده چي نبي عليه السلام دغه مجلس ته راځي يا هر ځاى حاضر او ليدونکى دى ځکه دغه سلام پخپله اوري او جواب يې ورکوي ځوک چي دا رنګه نه کوي پر هغو ملامتيا کوي او قسماقسم خبرو يې رنګ وربدوي د دې په پايله کي عموماً په مسجدانو کي جګړه پيدا سي پوښتنه دا ده چي آيا دا رنګه سلام وړاندي کول په مسجدانو کي روا دى؟ او د مسجدانو متوليانو ته د دې اجازه ورکول په کار ده که نه؟

ځ: – چيري چي پر دغه ذکر سوې طريقه صلاة او

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلام وويل سي هلته:

١:- نبي عليه السلام راځي.

٢:- يا د راتلو پر ته پخپله سلام اوري.

٣:- يا ملايكي دغه صلاة او سلام نبي عليه السلام ته رسوي په دغه كي كومه خبره صحيح ده؟

ځ:- پورته طريقي باندي په ولاړه صلوة او سلام څرنګه دی او که په ولاړه نه وي بيا يې څه حکم دی؟

ه:- په مسجد کي دننه دغه صلوة او سلام څه حکم لري او تر مسجد دباندي يې څه حکم دی؟

جواب:- تر جواب دمخه په دې پوهېدل په کار دی چي په اسلام کي ټول عبادتونه لمونځ، روژه، د الله ذکر د قرآن تلاوت او داسي نور ټولو لپاره يو څه اداب، شرطونه او حدود ستته چي د هغو په لحاظ ساتلو سره که دغه عبادتونه وسي ډېر زيات ثواب او د دنيا او آخرت کاميابي ده د دغه حدود او شرايطو څخه که جلا بله لاره خپله کړل سي بيا د ثواب پر ځای عذاب او ګناه ده لمونځ په ټولو عبادتو کي افضل دی خو د لمر راختلو او لوېدلو په وخت کي لمونځ حرام دی په ټاکلو رکعتو کي که يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رکعت زیات کړي دا حرام دی د جماعت لمونځ سُنت
مؤکده دی په دې سره د لمانځه په ثواب کي اووه ویشت
چنده زیاتوب راځي خو که یو څوک نفلي لمونځ په
جماعت سره کوي دا منع او ګناه ده روژه څومره غټ
عبادت دی او ثواب یې زیات دی خو په دواړو اخترو او
ایام نحر کي روژه نیول حرام دی د قرآن شریف تلاوت
غوره عبادت دی خو د رکوع او سجدې په حالت کي
تلاوت منع دی او په داسي ځایو کي چي خلګ یې اورېدو
ته متوجه نه وي په لوړ ږغ سره تلاوت ناروا دی همدا
رنګه پر نبي علیه السلام درود او سلام غوره عبادت دی
بر کتونه موجبوي د دنیا او آخرت سعادت دی خو د نورو
عبادتو په شان د دې هم اداب او شرایط دي چي د هغو پر
خلاف کولو سره د ثواب پر ځای ګناه لازمیږي.

الف: - په یاد سوي شکل سره په مسجدو کي د درود او
سلام په نامه جنګ او جګړه کیږي دې ته د درود او سلام
نمایش ویل کېدای سي درود او سلام ورته ویل صحیح نه
دی ځکه چي د ډېرو بدیو د یوځای کېدو له کبله ناروا دي.

۱: - تر ټولو اول دا خبره ده چي مسجد د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانانو ګڼه د عبادت ځای دی په دې کې هیڅ فرد یا ډله د فرایضو او واجبو ماسیوا د بل کار اجازه نه لري چي هغه د نورو خلکو په انفرادي عبادت لمونځ، تسبیح، درود او د قرآن شریف په تلاوت کي فرق راولي که څه هم دغه کار د ټولو په نزد روا او ښه وي نبي فقهاوو په ډاګه کړي دي چي په مسجد کي په لوړ بړغ تلاوت یا ذکر کول چي د خلکو په لمانځه، تسبیح یا تلاوت کي فرق راځي ناروا دی. (۱)

ښکاره خبره ده کله چي په مسجد کي په لوړ بړغ د قرآن د تلاوت او د ذکر اجازه نسته درود او سلام لپاره څرنګه اجازه کېدلای سي.

۲ :– د یوه لمانځه وروسته په اجتماع او التزام سره په لوړ بړغ درود او سلام ویل نه د نبي علیه السلام څخه ثابت دی نه د اصحابو کرامو، تابعینو، امامانو او پخوانیو بزرګانو څخه ثابت دی که دا کار د الله جل جلاله او د نبي علیه السلام په نزد غوره او ښه وای اصحابو کرامو، تابعینو او امامانو به یې پابندي کوله خو په ټول تاریخ کي یوه پېښه هم داسي نقل سوې نه ده د دې څخه معلوم سو چي دوی د

۱: شامي، خلاصة الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

درود او سلام لپاره دا رنګه اجتماع جوړول او دا لازم ګڼل بدعت او ناروا ګڼی په دې هکله په صحیح بخاري او مسلم کي د بي بي عایشې رض څخه د نبي علیه السلام وینا نقل سوې ده چي:

من احدث فی امرنا هذا ما لیس منه فهو رد.

یعني کوم شخص چي زموږ په دین کي یو نوی شی داخل کړي چي هغه په دې کي داخل نه وو نو هغه مردود دی.

او په صحیح مسلم کي د جابر رض روایت دی:

و شر الامور محدثاتها و کل بدعة ضلالة.

یعني بدترین کارونه هغه نوي شیان دي چي پخپله ایجاد سي او هر نوی ایجاد عبادت ګمراهي ده، د عبادت په نامه په دین کي د یوه نوي شي زیاتوب دا معنا لري چي د نبي علیه السلام ښوونې ناقصه دي او د شاه ولي الله محدث دهلوي رحمة الله علیه په وینا د دین د بدلون لار ده څکه اصحابو کرامو او تابیعنو په دې هکله د ډېر احتیاط څخه کار اخیستی دی حذیفه رض وفرمایل:

کل عبادة لم یتعبدها اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم فلا تعبدوها (الی) وخذوا بطریق من کان قبلکم... الخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دايره کي وي هغه دا ځيني واخلي او دغه الفاظ پر وايي:

کل حق من حقوق الله من الفرائض والواجبات والکفارات و المنذورات بعضها ادیت و بعضها لم تو دالان عاجز عن ادائها و اعطیناه هذه المنحة الشریفة علی هذه النقودات فی حیلة الاسقاط رجاء من الله تعالی ان یغفرله... الخ.

وروسته دا پر خلګو ګرځول کیږي درې پلا یې پر خلګو وګرځوي وروسته نیمی پیسې امام او نیمی پیسې پر غریبانو وېشل کیږي.

زید د یوه مسجد امام دی هغه دا رواج پرې ایښی دی وايي چي د دې رواج دلیل او ثبوت په شریعت کي هیڅ نسته ځکه دا بدعت دی خلګ پر زید ملامتیا کوي زید که څه هم حنفي مذهب دی خو خلګ وهابي ورته وايي او د دغه حیله پر روايښت د پلار او نیکه دلیل راوړي آیا زید پر حق دی او که پر باطل، د دغه رواجي حیلې څه حکم دی؟

ځیني پلا د ګډ میراث څخه پیسې راوړل کیږي چي ځیني وارثان هغه وخت موجود نه وي ځیني پلا یتیمان کوچنیان پاته سي آیا دغه پیسې اسقاط ته راوړل کېدای سي که نه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرداری:- دا خبره دي په پام کي وي چي دا ټوله خبري د انفرادي درود او سلام په هکله نه دي ځکه په انفرادي توګه د زيات درودو ويلو فضايل په حديث او قرآن کي راغلي دي اصحابو کرامو او تابعينو همداسي کول د دې دپاره نه خو يو وخت ټاکلی دی او نه شمېر شومره چي يې په وس پوره وي هغومره دي وايي فقط د دې په رواجي اجتماعي بڼه باندي نيوکه ده.

په اسلام کي تر لمانځه څخه زيات هيڅ عبادت نسته خو د نفلو جماعت ته فقهاوو او امامانو په اتفاق سره مکروه ويلي دي اوس د بل شي لپاره جماعت جوړول او هغه همېش او لازم ګڼل څرنګه روا کېدای سي خصوصاً کله چي کوونکي پر دې باندي د فرضو او واجبو څخه زيات ټينګار ولري شوک چي داسي نه کوي پر هغو ملامتيا کوي دا په هيڅ حال کي روا نه دی بالفرض که دغه کار بدعت نه وای زيات تر زياته يو نفلي کار به وای او پر يوه نفلي کار باندي د فرضو او واجبو په رنګه ټينګار کول او خلګ دې کار ته مجبورول د دې حق نه لري.

الله جل جلاله او نبي عليه السلام چي پر يوه کار باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک مجبوره کړی نه وي بل ځوک هم د دې حق نه لري، پر دې باندي خلګ ملامتول او پېغور ورکول يوه مستقله کبيره ګناه ده دوی په ناپوهی کي داسي کوي فکر نه وهي چي پخپله د دوی په نزد هم دغه کار زيات تر زياته مستحب او نفل دی د يوه نفل لپاره ځان په کبيره ګناه اخته کول پوهي نه ده.

۳:- د خطاب الفاظ يا رسول يا نبي که په دغه عقيده وي چي څرنګه الله جل جلاله هر وخت او هر ځای حاضر او ناضر دی د کاينات هر ږغ اوري اوويني همدا رنګه (معاذالله) نبي عليه السلام هم په دغه الهي صفتو کي شريک دی نو دا ښکاره شرک او د نصاراوو په رنګه رسول ته د خدای درجه ورکول دي، که دا عقيده وي چي نبي عليه السلام دغه مجلس ته راځي که څه هم د معجزې په شکل داسي ممکن دی خو د دې لپاره ضروري دی چي په قرآن او حديث کي د دې ثبوت وي مګر په هيڅ آيت يا حديث کي داسي يادونه نسته د ثبوت او دليل پرته له خپله ځانه يوه معجزه جوړول پر نبي عليه السلام دروواغ تړل دي نبي عليه السلام فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

من كذب علي معمداً فليتبوء مقعده من النار.

يعني څوک چې پر ما د دروا‌غو يوه خبره وتړي هغه ته په کار دی چې خپل ځای دوزخ وګڼي.

که دا رنګه هيڅ غلطه عقيده نه وي بيا هم شکمن توري دي چې دغه فاسده عقيده لاره پيدا کوي ځکه د دې څخه ځان ساتل ضروري دی د صحيح مسلم په حديث کې نبي عليه السلام خپل مريي ته ياعبدي ويلو څخه ځکه منع وکړه چې په دغه الفاظو سره خطاب کې د شرک وهم سته البته د نبي عليه السلام د زيارت ومخ ته د خطاب په الفاظو سره سلام ويل د سُنت څخه ثابت او مستحب دی ځکه چې هلته د نبي عليه السلام له خوا پخپله د سلام اورېدل او جواب ورکول د حديثو د روايتو څخه ثابت دی.

لنډه دا چې د نبي عليه السلام د زيارت ماسيوا په نورو ځايو کې که د خطاب د الفاظو سره هر ځای د نبي عليه السلام د حاضر او ناضر کېدو عقيده وي دا ښکاره شرک دی او که مجلس ته د راتلو عقيده وي دا پر نبي عليه السلام باندي دروا‌غ او بهتان دي که دغه دواړي غلطي

(c) ketabton.com: The Digital Library

عقیدې نه وي بیا هم داسي الفاظ ځکه منع دي چي د شرک وهم سته.

بیا پر دغه ناروا کار باندي ټینګار کول بله ګناه ده د فرضو او واجبو په رنګه دا ضروري ګڼل دریمه ګناه ده دا رنګه نه کوونکي بې ګناه مسلمانانو ته بد و رد ویل او پېغور ورکول څلورمه ګناه ده په مسجدو کي په لوړ ږغ داسي ویلو سره د نورو خلګو شُغل خرابول پنځمه ګناه ده.

فتاویٰ عالمګیري کي راغلي دي:

ما یفعل عقیب الصلوة مکروهة لان الجهال یعتقدونه سنة او واجبة.

یعني کوم خلګ چي تر لمانځه وروسته ذکر، درود یا سلام او داسي نور په لوړ ږغ کوي دا مکروه دي ځکه چي ناپوهان یې سُنت یا واجب ګڼي.

د قرآن شریف او نبي علیه السلام د ښوونې څخه د ناپوهی له سببه ډېر نیک خلګ هم دا ګڼي چي دا کار د نبي علیه السلام سره د میني نخښه ده ځکه دوی ګڼون پکښې کوي د نبي علیه السلام سره د میني جذبه بېشکه د قدر وړ ده خو بې ځایه استعمال یې داسي دی لکه یو څوک چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله جل جلاله په مينه کي د ماښام د درو رکعتو پر ځای څلور رکعتونه وکړي او د ځانه سره چُورت ووهي چي يو رکعت مي زيات وکړ تر نورو زيات ثواب را رسيږي خو هغه د خپلو درو رکعتو ثواب هم لاسه ورکوي.

لنډه دا چي په اجتماع او لازم ګڼلو سره په مسجدو کي په ولاړ په لوړ ږغ سره د درود او سلام ويلو رواجي طريقه د شرعي خلاف د جنګ او جګړي پيلامه ده او مسجدونه د اختلافاتو مرکز ګرځول دي ځکه د مسجدو پر متوليانو او د حکومت پر خاوندانو لازم دی چي په مسجدو کي هيڅکله د دې اجازه ور نه کړي که يو څوک غواړي چي داسي وکړي هغه دي پخپله کور کي کوي چي لږ تر لږه مسجدونه د شر او شور او منځني شخړو څخه خوندي وي.

ب:- پورتني جواب کي په ډاګه سوه چي دغه مجلس ته د نبي عليه السلام راتلل په هيڅ شرعي دليل سره ثابت نه دی دا پر نبي عليه السلام بهتان دی نبي عليه السلام پخپله د دې خبري فيصله په يوه حديث کي دا رنګه کړې ده:

من صلى على عند قبري سمعته و من صلى على نائيا ابلغته. (۱)

۱: مشکات له بيهقي څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني ځو ک چي زما قبر ته نژدې درود او سلام وايي هغه زه پخپله اورم او ځوک چي له ليري ځخه درود او سلام استوي هغه (د ملايکو په ذريعه) وما ته را رسول کيږي.

ج:- ځرنګه چي ذکر او د قرآن شريف تلاوت په ولاړه، ناسته او په پروته هر رنګه روا دی همدا رنګه درود شريف هم هر رنګه روا دی هو يو ځو ک که په ولاړ درود ويل اړين او د دې خلاف بې ادبي ګڼي دا له خپله ځانه يو غير واجب کار واجب ګرځولو له کبله ناروا دی خصوصاً چي نبي عليه السلام په لمانځه کي په ناسته د درود ويلو سُنت جاري کړی دی بيا په ناسته درود ويلو ته بې ادبي ويل د الله جل جلاله د امر او د نبي عليه السلام د ښووني مخالفت دی دا داسي دی لکه يو ځو ک چي ووايي چي قرآن شريف يوازي په ولاړه ويل په کار دی په ناسته ويل بې ادبي ده.

د:- د دې جواب په الف برخه کي ښکاره سو چي په ياد سوي طرز باندي سلام ويلو لپاره اجتماع جوړول او دا لازم ګڼل د ډيرو ګناهو مجموعه ده چي په مسجد کي هم ناروا دی او تر مسجد دباندي هم، فرق دا دی چي که يو ځو ک په مسجد کي په ناسته مسنون درود او سلام الفاظ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لوړ بږغ سره داسي ووايي چي په مسجد کي ناست نورو خلګو په شُغل کي فرق راځي دا هم ناروا دی او تر مسجد دباندي يې ګنجايش سته، والله سبحانه وتعالی اعلم.

هر څوک خپل قبر ته ځي او د خپلو کړو جواب ورکوي په دغه کارو کي ډله جوړول او پخواني پلرني رواجو باندي ضد او بې ځايه ټينګار دي پرېښودل سي په کار دی چي د نبي عليه السلام په ښوونو کي دي غور او فکر وکړل سي د دنيا په ټولو کارو کي زموږ د يو او بل سره جګړې رواني دي لږ تر لږه د الله جل جلاله کور او لمونځ له هر رنګه جګړې او فساد څخه خوندي وساتل سي.

د اسقاط حيله يا دوره

د مړي د قضا سوو لمونځ،، روژو، حج، زکات او نورو واجبو او فرايضو ادا ينه يا کفاره څرنګه وکړل سي چي مړی يې له ګناه څخه خلاص سي د دې بيان د فقه په کتابو کي بشپړه راغلی دی نن سبا په ډېرو ښارو او بانډو کي خلګو يو رواج را ايستلی دی دې ته اسقاط يا دوره وايي ناپوهانو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانانو ګڼ د عبادت ځای دی په دې کي هیڅ فرد یا ډله د فرایضو او واجبو ماسیوا د بل کار اجازه نه لري چي هغه د نورو خلګو په انفرادي عبادت لمونځ، تسبیح، درود او د قرآن شریف په تلاوت کي فرق راولي که څه هم دغه کار د ټولو په نزد روا او ښه وي فقهاوو په ډاګه کړي دي چي په مسجد کي په لوړ ږغ تلاوت یا ذکر کول چي د خلګو په لمانځه، تسبیح یا تلاوت کي فرق راځي ناروا دی.[1]

ښکاره خبره ده کله چي په مسجد کي په لوړ ږغ د قرآن د تلاوت او د ذکر اجازه نسته درود او سلام لپاره څرنګه اجازه کېدلای سي.

۲:– د یوه لمانځه وروسته په اجتماع او التزام سره په لوړ ږغ درود او سلام ویل نه د نبي علیه السلام څخه ثابت دی نه د اصحابو کرامو، تابعینو، امامانو او پخوانیو بزرګانو څخه ثابت دی که دا کار د الله جل جلاله او د نبي علیه السلام په نزد غوره او ښه وای اصحابو کرامو، تابعینو او امامانو به یې پابندي کوله خو په ټول تاریخ کي یوه پېښه هم داسي نقل سوې نه ده د دې څخه معلوم سو چي دوی د

۱: شامي، خلاصة الفتاویٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دايره کي وي هغه دا ځيني واخلي او دغه الفاظ پر وايي:

كل حق من حقوق الله من الفرائض والواجبات والكفارات و المنذورات بعضها اديت و بعضها لم تو دالان عاجز عن ادائها و اعطيناه هذه المنحة الشريفة على هذه النقودات فى حيلة الاسقاط رجاء من الله تعالى ان يغفرله... الخ.

وروسته دا پر خلكو ګرځول كيږي درې پلا يې پر خلكو وګرځوي وروسته نيمی پيسې امام او نيمی پيسې پر غريبانو وېشل كيږي.

زيد د يوه مسجد امام دی هغه دا رواج پرې ايښی دی وايي چي د دې رواج دليل او ثبوت په شريعت كي هيڅ نسته ځكه دا بدعت دی خلک پر زيد ملامتيا كوي زيد كه څه هم حنفي مذهب دی خو خلک وهابي ورته وايي او د دغه حيله پر روايښت د پلار او نيكه دليل راوړي آيا زيد پر حق دی او كه پر باطل، د دغه رواجي حيلې څه حكم دی؟ ځيني پلا د ګډ ميراث څخه پيسې راوړل كيږي چي ځيني وارثان هغه وخت موجود نه وي ځيني پلا يتيمان كوچنيان پاته سي آيا دغه پيسې اسقاط ته راوړل كېدای سي كه نه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د دايرې خلک يې اخيستلای سي که نه؟

جواب: – د اسقاط حيله يا دوره ځيني فقهاوو د داسي چا لپاره ويلي وه چي د هغه يو څه لمونځونه، روژې او داسي نور اتفاقاً قضا سوي وي د قضا راګرځولو موقع يې ترلاسه کړې نه وي د مرګ په وخت د دې وصيت وکړي خو د ده په ميراث کي دومره مال نه وي چي د ټولو قضا سوو لمونځ، روژو او داسي نورو فديه ورکړل سي، داسي نه ده چي د مړي په ميراث کي مال موجود وي هغه دي وارثان وخوري او په لږ پيسو دي دغه حيله وکړي خدای او خلک تېر باسي په درمختار، شامي او د فقه په داسي نورو کتابو کي دا په ډاګه سوي دي ورسره د دغه حيلې په شرايطو کي دا په ډاګه سوي دي چي کومي پيسې چا ته د صدقې په توګه ورکړل سي هغه کس د دغه پيسو حقيقي خاوند وګرځول سي چي هر څه په کوي د هغه خوښه وي داسي نه چي محض يوه لاس څخه بل لاس ته د ورکولو لوبه وکړل سي لکه څنګه چي نن سبا په عمومي توګه په اسقاط کي داسي کيږي چي نه د ورکونکي دا اراده وي چي چا ته يې ورکوي هغه په صحيح معنا د دغه پيسو خاوند دی او نه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخیستونکي دا فکر کېدلای سي چي کومي پیسې وما ته راکړل سوي دي زه د هغه خاوند او اختیار لرم.

دوه درې خلک سره کښیني پیسې یو او بل وګرځوي وروسته ولاړ سي او داسي ګنې چي موږ د مړي حق پر ځای کړی مړی له ټولو ذمه واریو څخه خلاص سو خو په دغه بې ځایه کار نه خو مړي ته څه ثواب ورسېدی او نه د هغه د فرایضو کفاره وسوه د دې کوونکي په مُفته کي ګناهکاره سوه.

په رسایل ابن عابدین کي پر دغه مسئله یوه مستقله رساله د منة الجلیل په نامه ده په دې کي لیکلي دي:

و یجب الاحتراز من ان یدیرها اجنبی الا بوکالة کما ذکرنا و ان یکون الوصی او الوارث کما علمت، و یجب الاحتراز من ان یلاحظ الوصی عند دفع الصرة للفقیر الهزل او الحلیة بل یجب ان یدفعها عازما علی تملیکها منه حقیقة لا تحیلا ملاحظا ان الفقیر اذا ابی عن هبتها الی الوصی کان له ذلک و لا یجبر علی الهبة.[1]

لنډه دا چي د دې اولنی بنسټ ممکن دی چي یو څه

۱: منة الجلیل في اسقاط ما علی الذمة من کثیر و قلیل، جزء رسایل ابن عابدین اول ټوک مخ ۲۲۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح او د شرعي قواعدو برابر وي خو څرنګه چي نن سبا د دې رواج دی او دا لازم ګڼل کیږي دا بې له شکه ناروا او د ډیرو فسادو د یو ځلې کېدو له کبله د پرېښودلو وړ دی یو څو فسادونه یې لیکل کیږي :

۱ :- زیاتره پلا د دې لپاره چي کوم قرآن شریف او نغدي پیسې ایښودل کیږي هغه د مړي د میراث څخه وي او د میراث حقداره ځیني وارثان موجود نه وي یا نابالغه وي نو د دوی ګډه میراث د دوی بې اجازې په دغه کار کي استعمالول حرام دی په حدیث کي دي :

لا یحل مال امر مسلم الا بطیب نفس منه.

که نابالغ د دې اجازه ور هم کړي بیا هم دغه اجازه یې په شریعت کي باور نه لري او په داسي کارو کي د نابالغ لخوا د هغه ولي د دې اجازه نه لري چي داسي وکړي بلکه په داسي کارو کي د نابالغ مال مصرفول د قرآن شریف له رویه حرام دی :

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلْيَتَـٰمَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ نَارًا

[نساء ۱۰]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه:- بېشکه هغه کسان چي خوري مالونه د یتیمانو په ظلم سره خبره دا ده چي اچوي دوی په ګېډو خپلو کي اور.

۲:- بالفرض که ګډ میراث وي ټول وارثان بالغ وي او له ټولو څخه د دې اجازه هم واخیستل سي نو تجربه سوي دي چي په داسي حالاتو کي دا معلومول اسان نه دي چي ټولو په خوښه د دې اجازه ورکړې ده او که د خپلوانو او قریبانو د پېغور له بیري یې اجازه ورکړې ده، دا رنګه اجازه د ذکر سوي حدیث له رویه باطله ده.

۳:- بالفرض که دا ټوله خبري نه وي ټولو بالغو وارثانو ښه په خوښه د دې اجازه ورکړې وي یا یوه وارث یا پردي شخص خاص له خپلو پیسو د دې انتظام کړی وي بیاهم له لاندي فسادو څخه خالي نه دی مثلاً د دې فقهي صورت دا کېدای سي چي کوم شخص ته اوله پلا قرآن شریف او نغدي پیسې ورکړل سي هغه د دې خاوند وګرځول سي او دا ورته سپینه کړل سي چي ته د دې خاوند او اختیارمن یې هر څه چي په کوې بیا هغه شخص پخپله خوښه د چا د زور، لحاظ او خیال ساتلو پرته د مړي لخوا و بل چا ته یې همدا رنګه ورکړي هغه بل شخص د دې خاوند وګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا هغه شخص یې دریم شخص ته هغه یې څلورم ته ورکړي خو په دغه رواج کې د دې خبرې هیڅ لحاظ نه ساتل کیږي اول کوم شخص ته چې ورکول کیږي نه ورکونکی دا ګڼي چې دا د ده سو او دې یې اختیار لري نه اخیستونکی دا ګڼي د دې خبرې صفا نخښه دا ده چې که دغه شخص پیسې واخلي او ځیني روان سي بل چا ته یې ور نه کړي ورکوونکي هیڅکله دا زغملای نه سي بښکاره خبره ده چې دا رنګه ملکیت ګرځول نه صحیح کیږي او د ملکیت ګرځولو پر ته هیڅ قضا، کفاره یا فدیه نه معافیږي ځکه دغه کار یې بې ځایه دی.

۴:- دلته دا هم ضروري دی چې کوم شخص د دې خاوند وګرځول سي هغه د صدقې اخیستلو حقداره وي د نصاب خاوند نه وي خو په عمومي توګه د دې خبري هیڅ لحاظ نه ساتل کیږي په عمومي توګه د مسجدو امامان چې د نصاب خاوندان وي د هغه په مرسته دا کار کیږي ځکه هم دغه ټوله کار غلط او بې ځایه دی مړي ته د دې هیڅ ګټه نه رسیږي.

۵:- بالفرض که د صدقې صحیح مصرف انتخاب کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

سي او دوی په مسئله هم ښه خبر وي او لاس ته د راوړلو وروسته خپل ځان د دې خاوند او اختيارمن وګڼي وروسته د مړي خير خواهي په نظر کي نيولو سره يې و بل چا ته ورکړي هغه يې دريم ته هغه يې څلورم ته ورکړي په اخير کي چي دا کوم شخص ته ورسيږي هغه د دې خاوند او اختيارمن دی اوس د دغه اخيري شخص څخه دا پيسې بيرته اخيستل نيمی پر امام او نيمی پر فقيرانو وېشل د پردي شخص په ملکيت کي د هغه بې اجازې تصرف کول دی چي د پورته ذکر سوي حديث له رويه ظلم او حرام دی.

٦ :- بالفرض که دغه اخيري شخص د دغه پيسو په ويشلو او برخي جوړولو راضي هم سي او دا وګڼل سي چي دغه شخص په زور نه بلکه په خوښه په دې راضي دی بياهم د هر مړي لپاره دا لازم ګڼل او لکه څنګه چي د مړي کفن او ښخول شرعي واجبات دي په هغه درجه کي دا عقيدتاً ضروري ګڼل يا عملاً د ضروري په درجه کي لازم ګڼل همدا احداث في الدين دی چي د شريعت په اصطلاح کي بدعت ورته وايي او د معنا په حيث سره په شريعت کي بدلون او زياتوب دی، نعوذبالله.

(c) ketabton.com: The Digital Library
www.Taleemulislam-Radio.com

د دغه رواج په پابندۍ سره د عامو خلګو او ناپوهانو دا جراءت کېدلای سي چي ټوله عمر دي نه لمونځ کوي، نه دي روژه نیسي نه دي حج کوي او نه دي زکات ورکوي د مرګ وروسته دي د یو څو پیسو په ورکولو سره دغه ټوله ګټي ترلاسه کړي چي دا د دین د بنسټ ورانولو برابر دی الله جل جلاله دي موږ ټولو مسلمانانو ته د دین پر صحیح لاره تللو او دنبي علیه السلام د سُنت د اتباع توفیق را په برخه کړي.

پورته ذکر سوو فسادو ته په کتلو سره یوه مسلمان ته دا فیصله ګرانه نه ده چي دغه خیله، دوره او د دې رواجي رسمونه په ناپوهۍ ولاړ دي مړي ته د دې هیڅ ګټه نه رسیږي او کوونکي يې په ډېرو ګناهو اخته کیږي، والله سبحانه و تعالی اعلم.

مفتي محمد شفیع

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لمانځه او د روژو د فديو مسئلې

مسئله: – چا چي د لمانځه، روژې، حج يا زکات لپاره يو وصيت وکړ دغه وصيت د هغه د ميراث په دريمي برخي پوره کول پر وارثانو لازم دی که وصيت د ميراث تر دريمي برخي زيات وي بيا د ټولو وارثانو په اجازه او رضايت پوري اړه لري که دوی ټوله يا په دوی کي يو د دې اجازه ور نه کړي بيا د کډ ميراث ثلثه وصيت پوره کېدای نه سي که په وارثانو کي يو نابالغ وي بيا د هغه اجازه هم باور نه لري د ميراث تر دريمي برخي ثلثه زيات وصيت بايد د دغه نابالغ پر برخه اثر نه واچوي [1].

مسئله: – چا چي وصيت کړی وي او دومره مال يې هم پرې ايښی وي چي د هغه په دريمه برخه کي ټول وصيتونه پوره کيږي بيا د وارثانو پر ذمه واجب دی چي د مړي وصيت پوره کړي په دې کي سُستي نه وکړي که د

۱: هدايه، عالمګيري، شامي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړي د مال په موجودتیا کي د مړي د لمانځه او روژې په فدیه کي په اسقاط باور وکړي مال پخپل منځ کي وو-شي ګناه یې د دوی پر ذمه پاته ده.

مسئله:- د وصیت کولو په صورت کي د فرایضو او واجبو ادا ینه داسي کېدلای سي:

۱:- د هر ورځي لمونځونه دي د وتر سره شپږ. وشمېرل سي او د هر لمانځه فدیه پاو کم دوه سېره غنم یا د دې قیمت دی یعني د یوې ورځي د لمونځو فدیه لس نیم سېره غنم یا د دې قیمت دی.

۲:- د هري روژې فدیه پاو کم دوه سېره غنم یا د دې قیمت دی د روژې مبارکي د روژو ماسیوا که یې یو نذر منلی وي د هغه فدیه به هم ورکوي.

۳:- د څومره کلو او څومره مال زکات چي پاته سوی وي د هغه حساب کولو وروسته به زکات ادا کوي.

۴:- که فرضي حج یې ادا نه کړ بیا د مړي د ځای شخه به یو څوک د حج بدل لپاره استوي او د دغه شخص د لاري ټول ضروري مصرفونه به ادا کوي.

۵:- که د یو چا حق وربانديي وي د حق په برابر به هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ور کوي.

٦ :- څومره سرسایې چي پاته سوي وي د هري سرسایې لپاره به پاو کم دوه سېره غنم یا د دې قیمت ور کوي.

۷ :- که قرباني پاته سوې وي نو د هري قربانۍ لپاره د یوه پسه یا بزې قیمت یا د غوا، غویي د یوې برخي قیمت دي اندازه کړي وروسته دي دغه پیسې صدقه کړل سي.(۱)

۸ :- که د تلاوت سجدې پاتې سوي وي بیا احتیاط په دې کي دی چي د هري سجدې په بدل کي پاو کم دوه سېره غنم یا د دې قیمت صدقه کړل سي.

۹ :- که د قضا سوو لمونځو یا روژو صحیح شمېر معلوم نه وي بیا په اندازې سره دي حساب ولګوي.

دا ټوله احکام هلته دي چي مړي د دې وصیت کړی وي او د وصیت قدر مال یې پرې ایښی وي که وصیت یې کړی نه وي یا د وصیت د پوره کولو لپاره میراث کافي نه وي بیا پر وارثانو د مړي د فرایضو او واجبو فدیه ور کول لازم نه دی هو که دوی یې پخپله خوښه د مړي سره د خوا خوږۍ لپاره وغواړي ثواب ورباندي واجبیږي.

مفتي محمد شفیع

---

۱ : منة الجلیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نبي علیه السلام سایه

پوښتنه:- د نبي علیه السلام سایه وه که نه؟ ځیني وعظ کوونکي وايي چي د نبي علیه السلام سایه نه وه د دې ثبوت سته که نه؟

جواب:- که په یوه صحیح نقل سره دا ثابت سي چي د معجزې په توګه د نبي علیه السلام سایه پر مځکه نه جوړېده بیا خو هیڅ مسلمان د دې خبري په منلو کي ځنډ نه کوي خو په دې هکله هیڅ صحیح نقل نسته د حدیثو په کتابو صحاح سته او داسي نورو کي د دغه مضمون هیڅ حدیث نسته البته په خصائص کبرٰی کي شیخ جلال الدین سیوطي رحمة الله علیه د دغه مضمون یو حدیث مرسلاً روایت کړی دی:

باب المعجزة فی بوله و غائطه صلی الله علیه وسلم

"اخرج الحکیم الترمذي من طریق عبدالرحمن بن قیس الزعفراني عن عبدالملک بن عبدالله بن الولید عن ذکوان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ان رسول الله صلى الله عليه وسلم لم يكن يرى له ظل في شمس ولا قمر ولا اثر قضاء حاجة" (۱)

و قال في باب الاية في انه صلى الله عليه وسلم لم يكن يرى له ظل، اخرج الحكيم الترمذي عن ذكوان بمثله، ثم قال اى السيوطي "قال بن سبع من خصائصه ان ظله كان لا يقع على الارض وانه كان نورا فكان اذا مر فى الشمس او القمر لا ينظر له ظل. قال بعضهم و يشهد له حديث قوله عليه السلام فى دعائه واجعلنى نوراً" (۲)

خو دغه روايت له يو څو وجهو څخه ثابت او باوري نه دى.

۱:- اول دا چي د اصحابو كرامو ومخ ته د نبي عليه السلام ټوله ژوند پروت دى د لمر او سپوږمۍ په رڼا كي د نبي عليه السلام تګ راتګ، ناسته او ولاړه په سفر او كور كي لنډه دا چي ټوله پيښي د اصحابو كرامو ومخ ته دي ښكاره خبره ده چي دا پيښي بې شمېره دي بيا كتونكي اصحاب كرام په زرهاوو دي د اصحابو كرامو له عادت

۱: خصائص اول ټوک مخ۷۱ چاپ دائرة المعارف
۲: خصائص اول ټوک مخ۶۸، و بمثله ذکره فی المواهب نقلا عن الفخر الرزای رحمة الله عليه مواهب، دويم ټوک مخ۳۹۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښخه دا هم معلوم دی چي دوی د نبي علیه السلام لږ قدر خبره، نقل او حرکت، آثار او حالاتو د بیانولو ډېر خیال ساتی د دې یقیني غوښتنه دا ده چي که دا پېښه ثابت وای نو د بې شمېره اصحابو کرامو ښخه به یې روایت نقل سوی وای خو کله چي موږ د حدیثو په ذخیرې باندي نظر واچوو په دې هکله فقط یو حدیث هغه هم مرسل موندو دغه حدیث هم د سند لخوا بیخي ضعیفه راوځي او دا خبره قوي ښکاره کیږي چي دا پېښه صحیح نه ده.

۲ :– دغه حدیث مرسل دی او د محدثینو یوه غټه ډله مرسل حدیث حجت نه گڼي.

۳ :– د دغه حدیث اول روایت کوونکی عبدالرحمن بن قیس زعفراني دی چي بیخي ضعیفه، درواغجن او د باور وړ نه دی بلکه ځیني خلکو دا هم ویلي دي چي د درواغو حدیثونه یې جوړول پر دغه ویناگانو دي نظر وکړل سي:

قال في المیزان كذبه ابن مهدي او ابو زرعة و قال البخاري ذهب حديثه و قال احمد لم يكن بشئ و خرج له الحاكم حديثاً منكرا و صححه و مثله في التقريب و قال في تهذيب التهذيب كان ابن مهدي يكذبه و قال احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

حديثه ضعيف و لم يكن بشئ متروک الحديث و قال النسائي متروک الحديث و قال زکريا الساجي ضعيف کتبت عن حوثرة المنقري عنه و قال صالح بن محمد کان يضع الحديث و قال بن عدي عامة ما يرويه لا يتا بعائميه الثقات قلت قال الحاکم روي عن محمد بن عمرة حماد بن سلمة احاديث منکرة منها حديث من کرامة المومن على الله ان يغفر لمشيعيه قال و هذا عندى موضوع وليس الحمل فيه الاعليه و قال الحاکم ابو احمد ذاهب الحديث و قال ابو نعيم الاصبهاني لا شيئ.

د دې بل روايت کوونکی عبدالملک بن عبدالله بن عبدالوليد دی چې حال يې معلوم نه دی په رواجي کتابو کې د ده ذکر نسته.

لنډه دا چې په يوه داسې عمومي پېښه کې د ټولو اصحابو چپ پاتېدل او فقط په يوه مرسل حديث کې د دې ذکر د روايت د بې باوره کېدو او نه ثابتېدو لپاره قوي نخښه ده.

دويم دغه روايت مرسل دی، دريم د دې روايت کوونکی بيخي درواغجن او حديث له ځانه جوړوي که دغه حديث ته له ځانه جوړ سوی ووېل سي ليري خبره نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده او ځیني خلکو چي د سایې د نه جوړېدو په هکله په دې خبري دلیل نیولی دی چي الله جل جلاله په قرآن کي نبي علیه السلام ته نور ویلي دي او نبي علیه السلام په دعاګانو کي اجعلني نوراً فرمایل نو دغه دلیل بیخي د پام وړ نه دی ښکاره خبره ده چي په آیت یا د حدیث په دعا کي د نور دا معنا نه ده چي د دې خاکي دنیا کیفیت او آثار په نبي علیه السلام کي نه وې یا د نبي علیه السلام دعا او خواهش دا وو چي د دې نړۍ د خاصو آثارو څخه بېل سي معاذالله د باد په شان سي بلکه د عاقلانو او عالمانو په اتفاق معنا دا ده چي څرنګه نور د هدایت پوهني او دید ذریعه ده همدا رنګه نبي علیه السلام د هدایت ذریعه ده څرنګه چي د نبي انتهایي کمال دا دی چي د ده نبوت او هدایت په بشپړه درجه کي وي ځکه نبي علیه السلام په خپلو دعاګانو کي دغه بشپړتیا غوښته او په همدې معنا سره په قرآن شریف کي قرآن او تورات ته نور ویل سوي دي په دغه معنا کي اصحابو کرامو ته د هدایت ستوري ویل سوي دي د دې پر ته دغه دعا اجعلني نوراً ښوونه ټول امت ته سوې ده په دغه دعا کي د نبي علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصیت هم پر ځای نه پاتیږي.

ځیني خلکو د سایې د نه جوړېدو دا لامل ښوولی دی چي کومي خوا ته به نبي علیه السلام تلی پر سر مبارک به یې ملایکو یا د رحمت وریځو سایه کوله که دا خبره ثابت سي بیاهم نور صحیح او ډاګیز روایتونه د دې په ټکر کي ستته مثلاً د صحیح بخاري په حدیث کي د هجرت په هکله د بي بي عایشې رض څخه روایت سوی دی:

"ابابکر قام للناس وجلس رسول الله صلی الله علیه وسلم صامتا فطفق من جاء من الانصار ممن لم یر رسول الله صلی الله علیه وسلم یحیی ابابکر حتی اصابت الشمس رسول الله صلی الله علیه وسلم فاقبل ابوبکر حتی ظلل علیه بردائه فعرف الناس رسول الله صلی الله علیه وسلم عند ذالک" کذا فی المواهب، و قال الزرقاني فی شرح المواهب و عند بن عقبة عن الزهری "فطفق من جاء من الانصار یحسبه ایاه حتی اصابته الشمس اقبل ابوبکر بشئ اظله به" (۱) و مثله یروی تظلیله علیه السلام فی حجة الوداع وهو مشهور و مذکور فی عامة الکتب.

۱: شرح المواهب للزرقاني اول ټوک مخ ۳۵۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه د نسايې نه جوړېدو حديث به د دغه روايتو په مقابل کي غير ثابت وګرځول سي يا داسي به وويل سي چي مخکي داسي وو خو وروسته دا حال پر ځای پاته نه سو قسطلاني په مواهب کي همدغه خبره خپله کړې ده ځکه د هجرت د حديث د نقلولو وروسته يې فرمايلي دي:

فظاهر هذا انه عليه الصلوة والسلام كانت الشمس تصيبه و ما تقدم من تظليل الغمام والملائكة له كان قبل بعثته كما هو صريح فى موضعه. (۱)

يعني دا خبره ښکاره سوه چي پر نبي عليه السلام لمر اثر کوی او پر نبي عليه السلام باندي د وريځو او ملايکو سايه کولو چي کومي پيښي دي هغه تر نبوت دمخه دي.

داولياوو د زيارتو شرعي حيثيت

پوښتنه: – (۱) د عرس لغوي معنا څه ده او د شريعت په اصطلاح عرس څه ته وايي؟ پخوا د دې وجود وو که نه؟ دا کله پيل سو؟

۱: زرقاني اول ټوک مخ۳۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲:- نن سبا د هند او بنګال په ځینو ځایو کې مثلاً اجمیر، برېلي او داسي نورو ځایو کې پر یوې تاکلې نېټې یو شاه صاحب پر یوه زیارت کښیني مریدان وربانديي راټول سي پر زیارت باندي قیمتي پوښ واچول سي خېمې ودرول سي پر زیارت څراغونه بل کړي د زیارت شاوخوا خلګ د د صاحب زیارت په شان کې نعتونه وایي او نڅا کوي دغه کارونه روا دي که نه؟ په داسي عرس کې ګډون کوونکي بدعتیان دي که نه؟

۳:- دلته ځیني پیران داسي هم سته چي خپلو مریدانو ته د سجدې کولو امر کوي دا رنګه امر کوونکي او دغه امر پر ځای کوونکي مرتد او بې دینه دي که نه؟ ځیني پیران که څه په خوله داسي امر نه کوي خو کله چي مریدان سجده ورته کوي دوی منع نه پر کوي داسي پیر لپاره څه حکم دی؟ آیا دوی د نبي علیه السلام د فرمان په برابر:

الساکت عن الحق کشیطان الاخرس.

نه دي او کبیره ګناه وربانديي سته که نه؟ ځیني پیران خپل مریدان د دې څخه منع کوي مریدان یې نه مني او سجده ورته کوي کله یې منع کړي او کله حیران ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاته سي خو بیاهم عرس نه بندوي چي دغه شرک او بدعت بیخ وخیژي بلکه عرس د ثواب باعث ګڼي پیر دا هم وايي چي زه څه وکړم خلک له سجدې څخه منع کوم دوی یې نه مني زه معذوره یم.

۴:- پیر څه ته وايي؟ داسي شخص پیر جوړول او ده ته عقیده ساتل روا ده که نه چې پورتني کارونه کوي؟

۵:- د الله جل جلاله پرته بل چا ته سجده حرام ده او که په دې هکله څه تفصیل سته ځیني خلک د تحیې سجده روا ګڼي ځیني خلک په دې هکله د فتوی تیسیر حواله ورکوي او څوک بیا د فتح القدیر حواله ورکوي آیا د دغه کتابو حوالې صحیح دي که نه؟

۶:- د بدعت پیژندنه او قسمونه کوم دي؟ کوم بدعت ګناه لري او کوم یو یې نه لري؟ که عرس بدعت دی عرس کوونکو ته بدعتي ویلای سو که نه؟ او د داسي شخص پسې لمونځ څرنګه دی؟ که د بدعت کېدو سربېره بیاهم یو څوک عرس نه پرېږدي پر دې باندي ټینګار کوي او دا کوشش کوي چي عرس روا او د ثواب وړ وګرځوي دا څرنګه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷:- د کوم بدبويه شيانو خوړولو وروسته چي مسجد ته راتلل منع دي څوک چي دغه شيان وخوري وروسته مسجد ته رانه سي او په جماعت کي ګډون نه وکړي خو د جماعت نيت ولري د جماعت ثواب ور رسيږي که نه؟

جواب:- عرس په عربي لغت کي د وليمې ډوډۍ او نکاح ته ويل کيږي:

کما صرح به القاموس.

نن سبا زموږ په هيواد کي چي کوم عرس لمانځل کيږي يعني د يوه بزرګ د وفات پر نېټه باندي هر کال د هغه پر قبر باندي جمع کېدل او ميله جوړول دا فعل هم ايجاد سوی بدعت دی په اولني وختو کي لا څه چي په وروستني وختو کي هم تر پېړيو پوري د دې نوم او نشان نه وو ډېر وروسته دا ايجاد سو مشهور دا دي چي څرنګه د نورو ټولو بدعاتو اول پلا پيلېدل بد نه وو وروسته د خلګو زياتوب ګناه او بدعت وګرځوی همدا رنګه په دې هکله اول داسي وسو چي شيخ عبدالقدوس ګنګوهي رحمة الله عليه هر کال د کلير پير مخدوم صاحب رحمة الله عليه زيارت ته ورتلی خو نېټه به يې ټاکلې نه وه د شيخ په راتګ چي د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مریدان خبر سول دوی هم دلته راتلل بیا خلګو فکر وکړ
چي د شیخ صاحب سره یو ځای حاضریدل ګران دی یوه
ورځ یې ورته وټاکله اوس هم منکرات جمع سوي نه وه
وروسته ناپوهانو خلګو په دې کي دومره زیاتوب وکړ چي
په سوو محرمات، شرک او کفر سره یوځای سوه بیا هر
ځای د دې رواج سو په دې هکله دوې خبري دي یو دا
چي د بدعاتو او رواجي منکراتو پرته عرس او بل دا چي د
بدعاتو او منکراتو سره عرس څنګه دی؟

د اولي خبري جواب دا دی چي په اتفاقي توګه که یو
څوک د یوه بزرګ زیارت ته همېش هر کال ځي خو نېټه
یې ټاکلې نه وي او څه خاص انتظام نه ورته کوي بیا هیڅ
باک نه لري بلکه مستحب او سُنت دی په دې شرط چي
رواجي منکرات هلته نه وي:

لما اخرج ابن جریر عن محمد بن ابراهیم قال کان
النبی صلی الله علیه وسلم یاتی قبور الشهداء علی راس
کل حول فیقول سلام علیکم بما صبرتم فنعم عقبی الدار.

شاه عبدالعزیز رحمة الله علیه پخپلو لیکنو کي فرمایي:

که روز عرس برائے آنست که آن روز مذکور انتقال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایشیان می باشد از دار العمل بدار الثواب والا هر روز که این عمل واقع شود موجب فلاح و نجات است.[۱]

خو پر يوې تاکلي نېټې دا ضروري ګڼل داسي کار کول چي خلګو ته دا ضروري ښکاره سي او پر نه کوونکو باندي د نیوکي ځای پیدا سي دا یو بد بدعت دی چي د اسلام په اصولو کي يې هيڅ نوم نسته.

دویم هغه عرس چي رواجي منکرات په کي وي او دا د عرس لپاره لازم ګڼل کیږي د دې جواب ښکاره خبره ده چي یو خو پخپله بدعت دی بیا په دې کي ډېر مشرکانه کارونه، بدعتونه او ګناهوي کیږي چي یو څو يې دا دي:

۱: – څراغ بلول چي د حدیث شریف له رویه حرام دی نبي علیه السلام پر قبرو پر څراغ بلونکي باندي لعنت کړی دی.[۲]

۲: – پر قبر څادر غوړول چي په حدیث کي يې په ډاګه مخالفت سته.[۳]

۱: مجموعه فتاوی دریم ټوک مخ۶۹

۲: مشکات

۳: بخاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ :- د دوی په نامه نذر منل چي مطلقاً حرام دی:

قال في البحر الرائق الاجماع على حرمة النذر للمخلوق ولا ينعقد ولا يشتغل به الذمة وانه حرام بل سحت ولا يجوز لخادم الشيخ اخذه ولا اكله ولا التصرف فيه بوجه من الوجوه.

۴ :- د نذر دغه میتهایي د برکت لپاره خوړل او وېشل، د بحر الرایق د پورتني بیان څخه معلوم سو چي دغه نذر حرام دی ځکه د دې په حلال او برکتناکه ګڼلو کي د کفر اندېښنه شته، والعیاذ بالله.

۵ :- ساز او سرود چي د دې پر منع کېدو او غندني کي بې شمېره حدیثونه شته په تفسیر روح المعاني کي د آیت لهو الحدیث لاندي بې شمیره روایتونه یوځای کړل سوي دي هلته دي رجوع وکړل سي او د شیخ ابن حجر مکي رساله کف الرعاع عن محرمات اللهو والسماع هم پر دغه موضوع کافي او شافي ده پخپله د صوفیانو یوې غټې ډلي دې ته ناروا ویلي دي د دې لپاره دي د مولانا تانوي رحمة الله علیه رساله حقوق السماع وکتل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦:- د بدکارو ښځو سندري ویل او یوځای کېدل چي پخپله د ډیرو محرماتو یوځای کېدل دي.

۷:- پر قبرو باندي د عامو ښځو جمع کېدل چي په دې هکله په حدیث کي فرمایل سوي دي:

لعن الله زوارات القبور.

۸:- پر قبرونو د مجاورو کښېنستل چي د حدیثو او فقه په باوري کتابو کي یې منع راغلې ده.

۹:- د قبر طواف کول چي قطعاً حرام دی ملا علي قاري رحمة الله علیه په شرح مناسک باب زیارت روضة القدس کي فرمایي:

ولا یطوف ای ولا یدور حول البقعة الشریفة لان الطواف من مختصات الکعبة المنیفة یحرم حول قبور الاولیاء انتهٰی.

۱۰:- د عبادت په نیت سجده کول ښکاره کفر دی او د عبادت د قصد پرته د غټي درجې ګناه کبیره ده:

کما سیاتی تفصیله.

که پلټنه وسي دا رنګه په سوو ګناهونه په دغه عرسو کي لیدل کیږي:

و في ذالک کفایة لمن اراد الهدایة.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه د کوم وخت څخه چې دا رنګه عرس رواج سوی دی د هغه وخت څخه عالمانو او پخپله صوفیانو چې څېړنه یې کوله د دې څخه منع کوله قاضي ثناء الله پاني پتي رحمة الله علیه چې د ظاهري علوم ماهر او عالم کېدو سربېره په نقشبندیه کورنۍ کي د مرزا مظهر جان جانان رحمة الله علیه په خلیفه ګانو کي ذی په ارشاد الطالبین کي فرمایي:

"قبور اولیا بلند کردن و گنبد بران ساختن و عرس و امثال آن چراغان کردن همه بدعت است بعض از ان حرام او بعض مکروه پیغمبر خدا بر شمع افروزان نزد قبر و سجده کنندگان را لعنت گفته".

په بریقه شرح طریقه محمدیه اول ټوک مخ ۱۲۲ کي لیکلي دي:

"واقبح البدع عشرة وعد منها طعام المیت وایقاد الشموع علی المقابر والبناء علی القبر و تزیینه والبیتوتة عنده والتغنی والسماع واتحاذ الطعام للرقص واجتماع النساء لزیارة القبور... الخ".

شاه محمد اسحاق محدث دهلوي رحمة الله علیه په مسایل

(c) ketabton.com: The Digital Library

اربعین کي فرمايي:

”مقرر ساختن روز عرس جائز نیست در تفسیر مظهري مى نويسد، لايجوز ما يفعله الجهال بقبور الاولياء والشهداء من السجود والطواف حولها واتخاذ السراج والمسا جداليها ومن الاجتماع بعد الحول كالاعياد و تسمونه عرسا“.

اصله خبره هغه ده چي امام مالک رحمة الله عليه کړې ده:

مالم يكن يومئذ دينا لايكون اليوم دينا.

ځکه کوم عبادت چي د نبي عليه السلام او اصحابو کرامو او تابعينو په وخت کي اصل نه ولري هغه عبادت نه گمراهي ده په رساله قشيريه کي د دې خبري په تاييد کي د طريقې د ډيرو بزرگانو ويناگاني ليکل سوي دي:

فليراجع ثمه و مثله في مفتاح السنة للسيوطي ص۵.

۲:- د دغه خبرو څخه ثابت سو چي داسي کوونکی بدعتي او سخت گناهکاره دی.

۳:- د الله جل جلاله پرته بل چا ته سجده ول که د عبادت په نيت وي بيا ښکاره کفر او ارتداد دی (نعوذبالله

(c) ketabton.com: The Digital Library

منه) او که د عبادت په نیت نه وي بلکه د عزت په قصد وي بیا ارتداد او کفر نه دی خو سخته ګناه او شرک ته نژدې دی:

کذا قال ابن حجر المکي في الاعلام بقواطع الاسلام علی هامش الزواجر.[۱]

و في المواقف و شرحها من صدق بما جاء به النبي صلی الله علیه وسلم و مع ذالک سجد للشمس کان غیر مومن بالاجماع لان سجوده لها یدل بظاهره انه لیس بمصدق و نحن نحکم بالظاهر فلذالک حکمنا بعدم ایمانه لان عدم السجود یغر الله داخل في حقیقة الایمان حتی لو علم انه لم یسجدلها علی سبیل التعظیم واعتقاد الالوهیة بل سجدلها و قلبه مطمئن بالایمان لم یحکم بکفره فیما بینه و بین الله تعالی و ان اجری علیه حکم الکافر في الظاهر انتهي. ثم قال نقلاً عن الروضة ولیس من هذا ما یفعله، کثیر من الجهلة الظالمین من السجود بین یدی المشائخ فان ذالک حرام قطعاً بکل حال سواء کان للقبلة او یغرها و سواء قصد السجود لله او غفل و في بعض صورة ما یقتضي

۱: دریم ټوک مخ ۳۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

الکفر عافانا الله تعالیٰ من ذالک انتهي، ففهم انه قد یکون
کفراً بان قصد به عبادة مخلوق او التقرب الیه و قد یکون
کفراً بان قصد به عبادة مخلوق او التقرب الیه و قد یکون
حراماً ان قصد به تعظیمه او الخ.

همدغه مضمون شاه محمد اسحاق محدث دهلوي په مائة مسایل کي په درو دېرشمي مسئلې کي ذکر کړی دی او حلبي په شرح منیه کبیر کي ویلي دي:

حتی لو سجد لغیر الله یکفر.

د دې څخه معلوم سو چي د الله جل جلاله پرته بل چا ته سجده د ډېري سختي درجې ګناه ده کوم پیر چي خپل مخ ته دا جاري ساتي که څه هم د دې امر نه ورته کوي بیاهم په ګناه کي یې شریک دی بالفرض که خلک یې خبره نه مني نو دی د څه شي پیر دی لږ تر لږه جلا کېدل وربانديي فرض دی.

لنډه دا چي د داسي پیرانو لاس نیوی (بیعت) حرام دی چي د شرعي حدودو خیال نه ساتي لکه څنګه چي امام غزالي رحمة الله علیه په خپلو زیاترو لیکنو کي او رساله

(c) ketabton.com: The Digital Library

قشريه، عوارف المعارف کي پخپله د تصوف د امامانو د وينا ګانو څخه دا ثابت سوي دي.

۴:– شاه ولي الله رحمة الله عليه په القول الجميل کي د پير يعني کامل شيخ لپاره يو څو شرطونه ليکلي دي په کوم شخص کي چي دغه شرطونه نه وي د هغه پر لاس بيعت کول په کار نه دی خصوصاً په کوم شخص کي چي دغه پورته ذکر سوي خبري موجود وي او ګناهونه کوي د هغه پر لاس بيعت کول حرام دی، و ذالک کله ظاهر.

۵:– د سجدې په هکله په دريم جز کي بشپړه خبره وسوه دا خبره خو صفا ده چي د الله جل جلاله پر ته بل چا ته سجده حرامه ده په کفر کي يې تفصيل سته په حرمت کي يې هيڅ تفصيل نسته د فتح القدير خوا ته د دې روايښت کول غلط دی.

٦:– بدعت په لغت کي هر نوي کار ته ويل کيږي که څه عادت وي او که عبادت کومو خلګو چي دغه معنا خپله کړې ده هغو بدعت پر دوو قسمو وېشلی دی ښه او بد د کومو فقهاوو په وينا ګانو کي چي ځيني بدعتو ته ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويل سوي دي هغه د لغت د دغه معنا په برابر بدعت دي که نه په حقیقت کي بدعت نه دي او د شرعي بدعت معنا دا ده چي په دین کي یو کار زیاتول یا کمول چي د اصحابو کرامو او تابعینو د زمانې وروسته سوی وي او د نبي علیه السلام څخه د هغه نه قولاً نه فعلاً، نه صراحتاً نه اشارةً اجازه نقل سوې وي:

هذا ملخص ما في الطريقة المحمدية وهو اجمع مارايت من تعريف البدعة وان اردت التفصيل فراجعه.[1]

بیا بدعت درجې لري ځیني د مکروه په درجه کي دي ځیني د حرام او ځیني د شرک په درجه کي دي پر بدعت باندي ټینګار کوونکی په هر حال فاسق دی د ده پسې لمونځ مکروه تحریمي دی:

کما في الدر المختار و غیره وخلف مبتدع.. الخ.

۷ :- کله چي د دغه شیانو پرېښودل د ده په وس کي دی او پرېږدي يې نه وي بلکه جماعت پرېږدي که څه نیت يې وي او که نه وي د جماعت ثواب نه ورسیږي البته

۱: بريقة شرح الطريقة اول ټوک مخ ۱۲۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک چي معذوره وي د هغو لپاره هم مناسب دی چي په جماعت کي دي ګډون نه کوي چي نورو خلکو ته تکليف نه ورسيږي داسي خلکو ته د جماعت ثواب په کور کي ورسيږي انشاءالله:

کما صرح به الفقهاء والتفصيل في رسالتي آداب المساجد.

پوښتنه: — د مسجد ترڅنګ زيارت دی پر زيارت هره ورځ او د جمعې په شپه څراغونه بليږي د تيلو انتظام د مسجد د آمدن او د محلې د خلکو په چنده پوره کيږي يوازي د زيارت لپاره دومره زيات تيل جمع کيږي چي د زيارت تر مصرف زيات دي که پاته تيل د مسجد امام خپل شخصي مصرف کي استعمال کړي روا دی که نه؟

جواب: — پر قبرو څراغ بلول روا نه دی په حديث کي دي:

لعن الله زوارات القبور والمتخذين عليها السراج.

ځکه کوم تيل چي پر زيارت د رڼا جوړولو لپاره جمع کيږي په کار دی چي دا په اصلي زيارت مصرف نه سي البته که په زيارت پوري اړوندي حجرې وي يا پر لاره رڼا ته اړتيا وي هلته يې مصرفولای سي همدا رنګه که د امام

(c) ketabton.com: The Digital Library

حجره په زيارت پوري اړه لري هلته يې هم مصرفولای
سي که نه بې اجازې بل ځای دغه تيل استعمالول روا نه
دی که دا معلوم سي چي خلک دغه تيل د نذر په توګه
زيارت ته ورکوي بيا هيڅ ځای هم د دې استعمال روا نه
دی ځکه چي د الله جل جلاله پر ته د بل چا نذر حرام دی
او د هغه شي استعمال هم حرام دی چي د الله جل جلاله
پر ته د بل چا په نذر کي ورکړل سي:

صرح به في البحر الرائق من كتاب النذر.

پوښتنه: – په مسجد کي دننه کافي رڼا وي او د زيارت
رڼا هيڅ فايده نه لري نو رڼا جوړول روا دی که نه؟ د
پنجشنبې په ورځ پر زيارت ختم کيږي په دغه ختم کي
ګډون څه حکم لري؟

جواب: – پر قبر څراغ بلول حرام دی د قرآن شريف په
ختم کي که نور بدعتونه نه وي بيا په دې کي ګډون باک
نه لري بياهم پرېښودل يې غوره دی ځکه دغه شيان که
پخپله بدعت نه وي خو وروسته کرار کرار تر بدعت
څخه هم زيات سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه:- د بزرګانو په سوو زيارتونه دي چي روا او ناروا دواړه رنګه دعاګاني ورته کيږي د دعاګانو لپاره زيارت ته حاضرېدل واجب او فرض ګڼل څنګه دی؟ مړو ته ثواب له هره ځايه رسيږي او که زيارت ته تلل ضروري دی؟ دا رنګه دعا څنګه چي اې فلانکې! ته د الله دوست يې او د هغه مقبوله بنده يې زما لپاره له خدای څخه دعا وکه چي خپل مرام ترلاسه کړم داسي دعا روا ده که نه؟ پر زيارتو عرس لمانځل کيږي په عرس کي ګډون څنګه دی؟

جواب:- مړو ته د ثواب رسولو لپاره قبر ته حاضرېدل ضروري نه دی له هره ځايه ثواب ور رسيږي البته قبر ته د تللو دوې ګټي دي د عامو مومنانو قبرو ته په ورتللو عبرت، د عزيزانو او قريبانو قبرو ته په ورتللو د عبرت سره د حق ادااينه هم، او د بزرګانو قبرو ته په ورتللو برکتونه هم ترلاسه کيږي په دعا کي د قبر خاوند ته خطاب کول په کار نه دی بلکه داسي دعا باک نه لري چي ياالله! د فلاني مقبوله بنده په وسيله زما کار وکه.

پوښتنه:- زيد اوري چي د فلاني بزرګ زيارت ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښايسته دی زيد د سفر وروسته د زيارت ليدلو ته ورځي دغه تګ يې څنګه دی؟

جواب:- که هلته په بدعتو او منکراتو کي نه اخته کيږي بيا روا دی.

پوښتنه:- زيد وايي که زما فلانی کار وسو د فلاني بزرګ پرقبر څادر اچوم او هلته د الله جل جلاله په نامه نياز کوم دا څنګه دی؟ که د زيد کار د ده په خوښه وسي پر قبر څادر اچول ورباندي واجب دی که نه؟

جواب:- پر قبر څادر اچول پخپله ناروا دی او د دې نذر کول دويمه ګناه ده دغه نذر يې صحيح هم نه سو.

پوښتنه:- په رواجي طريقه هغه مجلس چي په هغه کي د نبي عليه السلام حالات بيان سي څه حکم لري؟ په دغه مجلس کي درېدل روا دی که نه؟

جواب:- ناروا دی که د بدعتو او رواجي تاکل سوو کارو څخه خالي وي بيا روا دی.

پوښتنه:- شيخ عبدالقادر جيلاني رحمة الله عليه ته د ثواب رسولو لپاره يوولسمه لمانځل روا دی که نه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواب:- ثواب رسول روا دی په دې شرط چي يوولسمه به خاص نه ورته ټاکي.

پوښتنه:- د بزرګانو ارواحو ته د ثواب رسولو لپاره زیارتو ته ډوډۍ استول کیږي دا روا دی که نه که په خپل کور کي دعا وکړي ثواب يې دوی ته وبخښي آيا په دې سره ثواب کميږي که نه؟ لکه څنګه چي د زياتره خلکو دا وينا ده چي نياز تر هغه وخته نه قبليږي ترڅو چي يې زيارتو ته نه واستوي.

جواب:- زيارت ته ډوډۍ استول بې ځايه او بې معنا کار دی ثواب له هره ځايه رسيږي.

پوښتنه:- د محرم په لسيزه کي د امام حسين رض لپاره فاتحه کول څه حکم لري؟ د ده د شهادت بيان کول څنګه دی؟

جواب:- د ثواب رسولو يا د شهادت د بيان لپاره د محرم لسيزه ټاکل بې معنا او بدعت دی د یوې ورځي د ټاکلو پرته که یو وخت يې وکړي روا دی او ډېر ثواب لري.

مفتي محمد شفيع

پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ خپاره شوي پښتو آثار

جنتي او دوزخي د قران په رڼا کي
تعليم الاسلام
قصص الانبياء
قصص القران
د آخرت ذخيره
د واده مسئلې
تاريخ سردار عالم
پښتو اردو لارښود
پښتو انګلش لارښود
پښتو دري لارښود
پښتو عربي معلم
پښتو انګلش ټيچر
ګټور معلومات
عمومي معلومات
د پښتنو قبيلو شجرې
اسلامي معلومات
يوسف عليه السلام کيسه
ملي هنداره
په مېوو او سابه سره درملنه
خوندور خواړه
د نعتو کتابونه

د ټرافيک لارښوونه
يو زر و يوه شپه
دايمي نقشه د کوټي د ښار لپاره
د سعدي حکايتونه
طارق بن زياد
محمد بن قاسم
چهار درويش
امير ارسلان رومي
شهزاده ممتاز او ملکه بينظيره
پښتو انګليسي قاموس
مسخرې ايله دي
باطل نامه
بخت نامه
اسماء بدر
مراسلات افغاني
پښتانه شاعران
د ځلورو ژبو لارښود
د افغان ښوونځيو پښتو دري کتابونه
د ټکلو او داستانو کتابونه
د ټوکو کتابونه
د سندرو کتابونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ چاپ شوي آثار

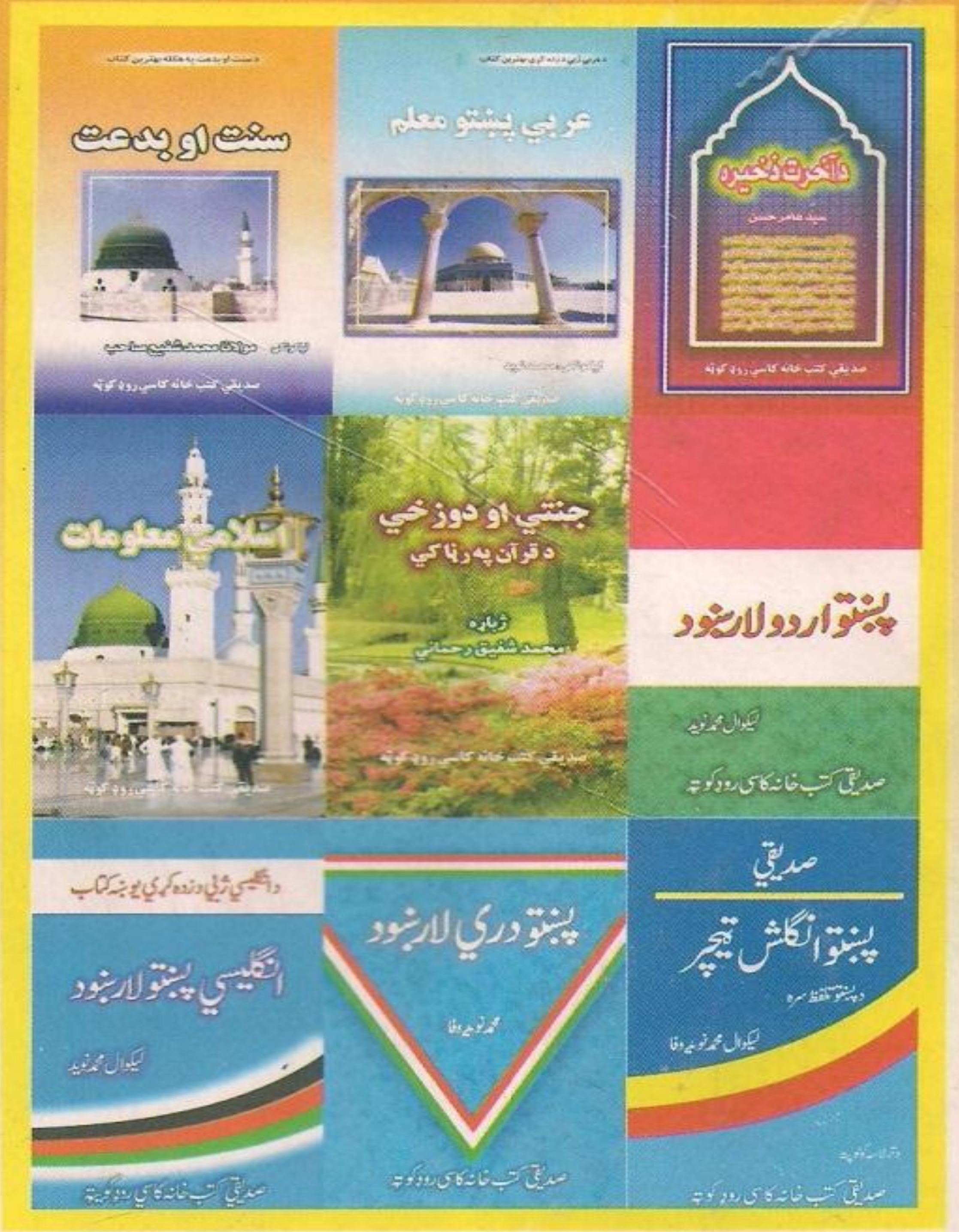

Naveed Grafix 0321 8017498 www.Taleemulislam-Radio.com

صديقي كتب خانه كاسي روډ كوټه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library